N.V. 7/5 72995
497/5

[N]OVI LVMINIS CHEMICI,

TRACTATVS ALTER DE SVLPHVRE

AVCTORIS *Anagrāma*,

ANGELVS DOCE MIHI IVS.

SENDIVOGIUS

AMSTELODAMI,

Apud ELIZEVM VVEYERSTRATEN

Anno M.DC.LXXVIII.

30293/P

72995

JANUA patefacta pt 2

~~SENDIVOGIUS, M.~~

Duplicate

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

PRÆFATIO.

CVM mihi non liceat, Lector beneuole, apertius quàm alij veteres Philoſophi ſcripſerunt ſcribere; fortaſſe ſcriptis meis non eris contentus: Præſertim cùm tot Philoſophorum libros alios præ manibus habeas: ſed crede, nec mihi etiam libros conſcribere opus eſt, quia ex illis nec commodum, nec vanam oſtentationem quæro; ideo nec quis ſum euulgare cupio. Ea quæ tuæ vtilitati iam in publicum tradidi magis quàm ſatis eſſe mihi videbantur; reliqua ad Harmoniã, vbi de rebus naturalibus copioſè propoſui, releganda deſtinaui: attamen hor-

tatu amicorum, & hunc tractatum de Sulphure conſcribere debui; in quo an ad priora addere aliquid opus eſt neſcio. Imò neque hic etiam, ſi tibi tot Philoſophorum ſcripta non ſatisfaciunt, ſatiſfaciet: Et maximè, ſi tibi quotidiana operatio naturæ non ſatis exemplo eſt, nulla exempla iuuabunt. Nam ſi iſta quomodo natura operatur maturo iudicio conſiderares, non opus haberes tot Philoſophorum voluminibus: quoniam meo iuditio melius eſt ab ipſo magiſtro Natura, quàm à diſcipulis diſcere. Satis in præfatione libelli XII. Tractatuum, tum & primo tractatu: ibidem habes quod in arte iſta tot & tanti libri reperiuntur vt iam inquirentes magis impediant quàm iuuent: & ita eſſe videtur quoniam ſcripta Philoſophorum ex tam parua ſchedula Hærmetis in tam magnum labyrinthum maximè erroneum excreuerunt, & in dies ad Eclipſim declinant: Et hoc non niſi ab inuidis ſcientibus factum eſſe credo, cùm ignorans neſciat quid addi vel ſubtrahi debeat, niſi fortè authoris manus non benè legi poſſit. Si in aliqua ſcientia multum iuuat, aut nocet ſi vnum verbum deeſt vel ſuperat, illud maximè in

iſta. Ad exemplum: ſcriptum eſt in loc° *vno:* Poſtea has aquas ſimul miſceas, *alter addidit* non; *parum quidem addi*dit, & *nihilominus totum caput contrarium fecit. Studioſus tamen diligens ſciat apem etiam ex venenoſis herbis mel colligere; ſi enim ad poſſibilitatem naturæ lectionem dirigit, facile Sophiſmata ſuperabit: & tamen legere non deſinat, quia liber librum aperit. Sed ego ita intellexi, quod libri Geberi Philoſophi, & quis ſcit ſi non & aliorum auctorum? veneficijs maximis incantati ſunt, ita vt nullo modo poſſint, nec debeant intelligi niſi milleſima lectione, & hoc ab ingenioſo lectore; fatui planè ab illorum lectione excluduntur. Sunt quidem multi qui illum, ſicuti & alios Auctores, interpretatur; ſed video explicationem eſſe difficiliorem textu: Meum conſilium eſt vt in textu maneas, & quicquid legis omnia ad poſſibilitatem naturæ applices; & quid ſit natura in primis perquiras Omnesquidem ſcribunt quod res eſt vilis facilis, communis; & verum quidem eſt, ſed adiungendum fuit, Scientibus. Sciens & inter ſtercora illam cognoſcit, & ignorans etiam in auro illam eſſe non*

credit. Et hi omnes qui eiuſmodi libros obſcuros compoſuerunt, ſi artem neſcirent, ſed ex eiuſmodi libris (qui quidem veriſſimi ſunt) artem quærere deberent, illam difficilius inuenirent, quàm moderni inquiſitores inueniunt. Ego mea ſcripta laudare nolo, ille iudicabit qui illa ad poſſibilitatem, & curſum naturæ applicabit; & ſi ex meis ſcriptis, conſilijs, & exemplis, operationem naturæ, & miniſtros eius ſpiritus vitales aerem conſtringentes, tum & ſubiectum primæ materiæ, cognoſcere non poterit, vix ex Raimundo Lullio intelliget: difficile enim eſt credere Spiritus habere tantam potentiam in ventre venti. Hanc ſyluam & ego tranſire coactus ſum, & illam quoq; multiplicare iuui, tali tamen modo quòd meæ plantæ veris filijs artis, & huius S. Scientiæ ſtudioſis per ſyluam hanc tranſire volentibus, in ſigna & quaſi lumen, ac duces eſſe debeant; ſunt enim meæ plantæ quaſi ſpiritus corporales. Iam enim ſæcula præterierunt vbi confidentia amicorum floruit, & hæc ſcientia oretenùs dabatur; iam nonniſi à ſolius Altiſſimi Dei inſpiratione acquiritur: ideo non deſperet diligens, ac Deum timens inquiſitor;

tor; Si illam quæret inueniet. Quoniam facilius à Deo quàm ab homine impetratur: ille enim eſt immenſæ miſericordiæ Deus, qui neſcit fidentem deſerere; apud illum non eſt reſpectus perſonarum; cor contritum, & humiliatum non deſpiciet, qui & mei, eius Creaturarum indigniſſimi, miſertus eſt; cuius potentiam, bonitatem, inexplicabilem miſericordiam, quam mihi oſtendere dignatus eſt, explanare non ſum ſufficiens: At ſi non alias grates dare poſſum, calamo ſaltem non deſinam temporibus porrigere iſta. Sis ergo bono animo, Lector candide, & tibi quoque hanc gratiam non denegabit: ſi in illo ſpem integram poſueris, illum adorabis, & innocabis, ille tibi aperiet naturæ ianuam; ibi videbis quomodo natura ſimpliciſſimè operatur. Scias pro certo quod natura ſimpliciſſima eſt, nec delectatur niſi in ſimplicitate; & crede mihi, quicquid in natura nobilius eſt eò etiam & facilius, ac ſimplicius, quoniã omnis veritas ſimplex eſt: Deus altiſſimus conditor rerum nihil difficile poſuit in natura. Si igitur vis eſſe imitator naturæ, tibi ſuadeo, vt in ſimplici via maneas naturæ, & omnia bona inuenies.

Quod ſi verò tibi nec mea ſcripta, nec conſilium placet ad alios Auctores ito: Propterea ego non magna volumina ſcribo vt in illis non multum expendas, citòque perlegere poſſis; vt tibi ſit ad alios Auctores recurrendi tempus: & quærere non deſinas pulſanti enim aperietur. Iam etiam illa tempora aduenient in quibus arcana multa naturæ reuelabuntur: Iam illa Monarchia quarta Borealis incipere habet: Iam tempora appropinquant; mater ſcientiarum veniet; maiora elucidabuntur quam in his tribus præteritis Monarchijs factum eſt. Quoniam hanc Monarchiam (vt veteres diuinarunt) plantabit Deus per vnum ex Principibus omnibus virtutibus ditatum, quem fortaſſe nobis iam tempora produxerunt. Habemus enim in hac parte boreali Principem Sapientiſſimum ac bellicoſiſſimum, quem nullus Monarcarum victorys ſuperat, humanitate, ac pietate nullus excellit. In hac Monarchia Boreali Deus omnium conditor rerum maiora arcana ſine dubio in natura elucidabit, quàm illis temporibus vbi aut Paganorum, aut Tyrãnorum Principum ſedes fuit. Sed has Monarchias Philoſophi non ſecundum potentiores,

res, ſed ſecundum Cardines mundi numerant. In primis Orientalem; poſtea Meridionalem; iam verò Occidentalem habent; & vltimam Septentrionalem in hac parte Boreali expectant: de quibus in Harmonia dabitur. In hac Septentrionali attractiuæ polari Monarchiæ? (vt Pſalmiſta ait) Miſericordia & veritas obuiabunt ſibi; pax & iuſtitia oſculabuntur; Veritas de terra orietur, & Iuſtitia de cœlo proſpiciet. Vnum ouile, & vnus paſtor; (*Ioh.* 10. 16.) *Scientiæ multæ ſine inuidia: quod & ego cum deſiderio expecto. Tu quoque, Candide Lector, Deum inuoca, time, ama, meàque ſcripta diligenter lege, & tibi certè diuinares bona. Quod ſi Deo fauente, natura operante, (cuius imitator ſis) ad portum deſideratum huius Monarchiæ appuleris; tunc videbis, & iudicabis omnia me tibi bona, & vera dixiſſe. Vale.*

DE SVLPHVRE, SECVNDO PRINCIPIORVM.

SVLPHVR non eſt poſtremum inter Principia, quoniam illud eſt pars Metalli; imò pars principalis Lapidis Philoſophorum: & multi Sapientes varia, & veriſſima de Sulphure reliquerunt, Imò ipſe GEBER Summæ Perfectionis libr. 1. cap 28. dicit: PER DEVM ALTISSIMVM IPSVM ILLVMINAT OMNE CORPVS; QVONIAM EST LVMEN A' LVMINE, ET TINCTVRA. Nos autem antequam de illo ſimus tractaturi viſum eſt nobis Primo originem principiorum deſcribere; præſertim cum Sulphur pro principali Principiorũ antiquitus habitum ſit: Vnde autem Principia oriuntur pauci hucuſque oſtenderunt; & difficile eſt judicare de aliquo Principiorum, ſicut, & de quauis alia re, cuius origo, & generatio ignoratur: quid enim de colore cæcus? Quod igitur anteceſſores noſtri omiſerunt id nos in hoc Tractatu adimplere propoſuimus.

Sunt autem principia rerum, præſertim Metallorum, ſecundum antiquos Philoſophos Duo Sulphur, & Mercurius; Secundum Neotericos verò tria, Sal, Sulphur, & Mercurius. Origo autem horum Principiorum ſunt quatuor Elementa; de quorum etiam origine nobis imprimis incipiendũ

eſt,

eſt. Sciant ergo ſtudioſi huius S. Scientiæ quatuor Elementa eſſe, & quodlibet horum quatuor habere in ſuo centro aliud Elementum a quo elementatur: & hæc ſunt quatuor Statuæ Mundi, ex Chao in Creatione Mundi à Diuina Sapientia ſeparatæ; quæ hanc machinam Mundi per ſuum actum contrarium in æqualitate, & proportione tenent, ac virtutum cœleſtium inclinatione omnes res infra, & ſuper terram producunt; de quibus ſuo loco: hic ad propoſitum, Primò de propinquiori Elemẽto Terræ.

DE ELEMENTO TERRÆ.

TERRA eſt Elementum ſatis dignum in ſua qualitate, & dignitate: In hoc Elemento alia, tria, & præcipue Ignis, requieſcunt. Eſt Elementum præſtantiſſimum ad celandum, & manifeſtandum ea, quæ ſibi concredita ſunt: groſſum eſt & poroſum, graue reſpectu ſuæ paruitatis, ſed leue reſpectu ſuæ naturæ: eſt etiam Centrum Mundi, tum & aliorum Elementorum; Per ejus Centrum tranſit Axis Mundi vtriuſque Poli. Eſt poroſum, vt diximus, ſicut ſpongia quæ nihil ex ſe profert; Sed quicquid alia tria in illud ſtillant, & proijciunt, omnia recipit, ſeruanda ſeruat, manifeſtanda manifeſtat. Nihil, vt diximus, ex ſe profert, ſed eſt receptaculum aliorum, & eſt in quo omne productum manet, ac per calorem motiuum in illo putrefit, ac per eundem, ſeparato puro ab impuro, multiplicatur: quod graue eſt in illo occultatur, & leue pellit calor in ejus ſuperficiem. Eſt omnis ſeminis, & commiſtionis nutrix, & matrix: nihil quidem aliud præſtare poteſt quam tueri ſemen, & compoſitum ad maturitatem vſque. Eſt frigidum ſiccum, temperatur aqua; extra viſibile, fixum; intus verò inuiſibile, & volatile. Virgo eſt ex Creatione

tione diſtillationis Mundi relictum caput mortuũ, quod aliquando voluntate diuina calcinandum erit poſt extractionem ſui humidi, vt ex illo noua Cryſtallina creari poſſit Terra. Diuiſum eſt etiam hoc Elementum in partem puram, & impuram: Pura vtitur aqua ad res producendas, impura verò in ſuo globo manet. Eſt hoc Elementum occultatio, & domicilium omnis theſauri. In Centro ejus eſt Ignis Gehennalis, continens hanc machinam Mũdi in ſuo eſſe; & hoc per expreſſionem aquæ in aera. Ignis ille per primum Mobile, atque per influentias ſtellarum cauſatur, accenditur: huic obuiat calor ſolaris aere temperatus, ad maturandum, & ad trahendum ea quæ jam concepta ſunt in ſuo Centro. Propterea Terra participat cum igne, & eſt ejus intrinſecum, nec purificatur niſi Igne: & ſic quodlibet Elementum ſuo intrinſeco purificatur. Intrinſecum autem Terræ, ſeu Centrum, eſt ſumma puritas mixta Igne vbi nihil quieſcere poteſt: eſt enim quaſi locus vacuus, in quem alia Elementa ſuos actus proijciunt, vt in Libello XII. Tractatuum dictum eſt. Et hæc de Elemento Terræ, quam Spongiam eſſe diximus, & aliorum receptaculum, quod ad noſtrum propoſitum ſufficit.

DE ELEMENTO AQVÆ.

AQVA eſt Elementum grauiſſimum; plenum vnctuoſi phlegmatis; & eſt Elementum dignius in ſua qualitate, extra volatile, intus verò fixũ, frigidum, & humidũ eſt; temperatur acre: eſt ſperma Mũdi in quo ſemẽ omniũ rerũ conſeruatur: eſt cuſtos ſeminis cujuſlibet rei. Sciẽdũ tamẽ eſt quod aliud eſt ſemẽ, & aliud ſperma: Spermatis receptaculũ Terra eſt, ſeminis vero receptaculũ Aqua. Quicquid in aquam ſtillat aer, cauſante igne, hoc aqua porigit terræ. Caret interdum Sperma ſufficienti ſemine

ſemine, ex defectu caloris digerentis illud; Sperma enim ſemper eſt in copia expectans ſemen quod ex imaginatione ignis per aeris motum portat in matricem: & interdum deficiente ſemine mittat ſperma; ſed exit iterum abſque fructu: de quibus aliquando in tertio Principiorum, SALIS, Tractatu latius. Accidit ſæpiſſimè in Natura quod Sperma cum ſufficienti ſemine matricem intrat; ſed matrix indiſpoſita, repleta peccantibus ſulphuribus aut phlegmatibus, non concipit, nec fit hoc quod debuit. In hoc Elemento etiam nihil propriè eſt, niſi vt in Spermate eſſe ſolet: delectatur maximà motu proprio qui fit per aerem, & eſt miſcibile rebus propter ſuperficiale corpus volatile. Eſt, vt diximus, receptaculum vniuerſalis ſeminis: facile in illo terra purificatur, & reſoluitur; & aer in illo congelatur, ac conjungitur illi in profundo. Menſtruum Mundi eſt, quod aerem penetrando, virtute caloris, trahit ſecum vaporem calidum, qui cauſat generationem naturalem earum rerum quibus terra imprægnata eſt ſicut matrix; & quando matrix debitam portionem ſeminis accepit, fit quid fit jam progreditur, naturaqua operatur ſine intermiſſione vſque ad finem; reſiduum vero humidum, ſeu Sperma, cadit ad latus, & agente calore in terram putreſit (illud ad latus rejectum) & ex illo poſtea generantur res aliæ, interdum variæ beſtiolæ ac vermiculi. Poſſet quidem ſagacis ingenij artifex in hoc Elemento, ſicut ex ſpermate, varia videre Naturæ miracula; ſed opus eſſet illud Sperma accipere in quo eſt jam imaginatum ſemen aſtrale certi ponderis. Quia Natura facit, & producit ex prima putrefactione res puras, ſed ex ſecunda putrefactione multo puriores, ac multo digniores, & nobiliores, vt habes exemplum in ligno vegetabili: vbi in prima compoſitione Natura facit lignum, quando autem illud poſt maturitatem corumpitur, putreſit, & generantur ex illo vermes, & aliæ beſtiolæ vitam, & viſum habentes: Manifeſtum autem eſt, quod ſenſibile ſemper dignius eſt vegetabili; ad ſenſibilium organa multo ſubtilior ac purior materia requiritur: Sed ad propoſitum,

Hoc

Hoc Elementum eſſe menſtruum Mundi, & triſariam diuiſum dicimus; Nempe purum, purius, ac puriſſimum. Ex ejus puriſſima ſubſtantia cœli creati ſunt, purius etiam in aere reſolutum eſt, purum autem ſimplex & groſſum in ſua ſphæra remanſit, & ordinatione Diuina, Natura operante, cuſtodit omnem rem ſubtilem. Vnum globum cum Terra efficit: habet etiam ſuum centrum in corde maris: vnam axim polarem cum Terra habet, per quam omnes curſus, & fontes aquarum exeunt, quæ poſtea in magna flumina excreſcunt. Per eiuſmodi egreſſiones aquarum Terra conſeruatur à cōbuſtione, & cum hac humectatione deportatur ſemen vniuerſale per poros vniuerſæ terræ, quod motus, & calor faciunt. Manifeſtum autem eſt quòd omnes curſus aquarum in cor maris reuertuntur; ſed quò poſtea perueniunt non omnibus conſtat: ſunt enim aliqui qui credunt omnia flumina, aquas, & ſcaturigines, quæ curſum ſuum in mare habent ex aſtris generari, qui cùm aliam rationem cur illis mare non excreſcit neſciunt, dicunt in corde maris has aqùas conſumi. Sed hoc in Natura locum non habet, ſicut de pluuijs oſtendimus. Aſtra quidem cauſant ſed non generant; cùm nihil generetur niſi in ſuo ſimili eiuſdem ſpeciei: aſtra verò ſunt ex igne & aere: quomodo igitur generabunt aquas? Et ſi hoc ita eſſet quòd quędam ſtellæ aquas generarent, tunc neceſſariò, & aliæ terram generarent, tum, & aliæ alia Elementa: quoniam hæc machina Mūdi quatuor Elementis ita detinetur, vt vnum aliud minima etiam particula non excedat, ſed in æquilibrio virtutibus certent; alias ſi vnum aliud exce-deret, ruina ſequeretur. Attamen maneat qui vult in ſua opinione, nobis ita in lumine Naturæ datum eſt quòd iſtis quatuor Elementis, eórum æqualitate à ſummo Creatore proportionata, hæc machina Mundi conſeruatur, & vnum aliud in ſua operatione non excedit. Sed aquæ ſuper fundamentis terræ, tanquam in dolio aliquo ab aeris motu continentur, & verſus Polum Arcticum ab eo con-ſtringuntur, quia non datur vacuum in mundo: hac de cauſa eſt in centro terræ ignis gehennalis calidi-

tatis,

tatis, quem Archeus naturæ gubernat .
Nã in principio Creatiõis Mũd: Deus Opt. Max. ex
illo cõfuſoChao imprimis quintã eſsẽtiã Elemẽtorũ
exaltauit&facta eſt plus vltra: poſtea ignis puriſſimã
ſubſtãtiã ad locãdã SS. Maieſtatẽ ſuã ſuper oĩa ele-
uauit, ac in ſuis terminis poſuit, & firmauit. In cẽtro
Chai (voluntate imẽnſæ ſapientiæ diuinæ) accenſus
eſt ignis ille, qui poſtea illas aquas puriſſimas di-
ſtillauit: Sed quia iam ignis ille puriſſimus firma-
mentum cum throno Dei altiſſimi obtinuit, aquæ
ſub illo igne condenſatæ ſunt. & vt fortius firma-
rentur ignis iam groſſior priore diſtillauit, (cau-
ſante ſemper illo igne centrali) qui in Sphæram,
ignis ſub aquis remanſit: & ſic aquæ inter duos ignes
in cœlos congelatæ, & compreſſæ ſunt. Sed ignis
ille Centralis non ceſſauit, ſed diſtillando vlterius
aquas etiam alias minus puriores in aerem reſoluit,
qui etiam ſub Sphæra ignis in Sphæram propriam
remanſit, & ab ignis Elemento tanquam à fortiſſi-
mo fundamento circumdatur; & ſicut aquæ cœlo-
rum non poſſunt tranſgredi ignem illum ſuper cœle
ſtem, ita ignis elementum non poteſt tranſgredi
aquas cœlorum, nec etiam aer poteſt tranſgredi, &
exaltari ſuper ignis elementum. Aqua verò cum
terra in vnum globum remanſit, quoniam non ha-
bet locum in aere, excepta illa parte, quam ignis
in aerem reſoluit propter fortificationem quotidia-
nam huius machinæ mundi. Si enim fuiſſet vacuum
in aere, tunc aquæ omnes diſtillaſſent, & in ae-
rem reſolutæ fuiſſent: ſed iam aeris Sphæra plena
eſt, quæ ſemper ex aquis per continuum calorem
centralem diſtillando adimpletur, ita vt cæteræ
aquæ ab aeris compreſſione circa terram voluantur,
& cum terra mundi centrum teneant. Et hæc ope-
ratio fit de die in diem, & ſic etiam hic mundus de
die in diem fortificatur, & incorruptus manſurus
eſt naturaliter, excepta Altiſſimi conditoris abſo-
luta voluntate. Quia ille ignis centralis non ceſ-
ſabit motu vniuerſali & influentia cœleſtium virtu-
tum accendi, ac aquas calefacere; nec aquæ ceſſa-
bunt reſolui in aerem; nec aer ceſſabit comprimere
reſiduum aquarum cum terra, ac ita in centro con-
tinere

tinere vt non poſſint moueri ex ſuo centro: & ſic naturaliter hic mundus à ſumma ſapientia diuina. factus eſt,& continetur; & ſic ad exemplum huius omnia in mundo naturaliter fieri neceſſe eſt. Hanc creationem huius machinæ mundi voluimus tibi elucidare,propterea vt ſcias quod quatuor elemen-ta habent ſympathiam naturalem cum ſuperioribus quia ex vno chao eadem ſunt: ſed à ſuperioribus gubernantur ſicut à dignioribus; inde, & in hunc locum ſublunarem hæc obedientia deuenit. Sed ſcias iſta omnia à Philoſopho naturaliter inuenta, eſſe, vt ſuo loco declarabitur.

Nunc ad propoſitum de aquarum curſibus,fluxuq; & refluxu maris, quomodo per axem polarem ab vno polo ad alium feruntur. Duo ſunt Poli, vnus Arcticus in parte ſuperiori Septentrionali, alter ve-rò Antarcticus ſub terra in parte meridionali. Po-lusArcticus habet vim magneticã attrahendi; Polus verò Antarcticus habet vim magneticam expellen-di, quod nobis natura in magnete exemplum oſten-dit. Trahit igitur polus Arcticus aquas, per axem, quæ cum intrauerunt iterum per Poli Antarctici ax-em erumpunt: & quia aer non permittit in æquali-tatem, coguntur iterum ad Polum Arcticum cen-trum ſuum, reuerti,& ita continuè curſum ſuum ob-ſeruare. In quo curſu à Polo Arctico ad Polum An-tarcticum per medium ſeu axem mundi, per poros terræ diffunduntur, & ſic ſecundum maius, & minus ſcaturigines oriuntur; & poſtea in flumina excreſ-cunt congredientes, aciterum illuc vnde egreſſæ ſunt, reuertuntur; & hoc motu vniuerſalj inceſſa-biliter fit. Has aquas aliqui, vt diximus, ignoran-tes motum vniuerſalem & polorum operationes, in corde maris conſumi & ab aſtris generari dicunt, quæ nihil materiale producunt, nec generant, niſi quod virtutes imprimunt, & ſpirituales influentias, quæ tamen non dant pondus. Aquæ igitur non ge-nerantur, ſed ex Centro maris per poros terræ in vniuerſum mundum eas egredi ſcito. Ex iſtis fun-damentis naturalibus Philoſophi inuenerunt varia inſtrumenta, ac ductus aquarum, & fontanas, cum ſciatur naturaliter aquas non altius aſcendi poſſe niſi

niſi vt egrediuntur; & niſi ita eſſet in natura ars nequaquam potuiſſet, quia ars imitatur naturam: & quod in natura non eſt per artem non ſuccedit: aqua enim vt diximus non altius aſcendit niſi vt aſſumitur: Exemplum habes illud inſtrumentum quo vinum ex dolio euocatur. Concluſiuè igitur ſcias non ex aſtris ſcaturigines generari, & omnes exitus aquarum, ſed ex Centro maris quo iterum recurrũt, ac ſic motum continuum obſeruant. Si enim hoc non eſſet, nihil omninò neque in terra neque ſuper terram generaretur, imò ruina mundi ſequeretur. Verum ne obijciatur quod in mari omnes aquæ ſalſæ ſunt, & aquæ ſcaturiginum dulces: rationem eſſe ſcito, quod aqua illa per poros terræ diſtillatur, & multa milliaria per anguſta loca, ac per arenas tranſiens, amiſſa ſalſedine, dulcoratur: ad cuius exemplum Ciſternæ inuentæ ſunt. Sunt etiam in aliquibus locis pori, & meatus maiores, & largiores per quos ſalſa aqua erumpit, vnde poſtea ſalis ſoudinæ, & fontanæ habentur, vt Hallæ in Germania: In aliquibus etiam locis calido conſtringuntur; & ſal in arenis relinquitur, aqua verò in alios poros ſudat, vt in Polonia Vvieliciæ, & Bochniæ. Sic etiam cum aquæ per loca calida ſulphurea continuo ardentia tranſeunt incaleſcunt, vnde Thermæ oriuntur: ſunt enim in viſceribus terræ loca, in quibus natura mineram ſulphuream diſtillat, ſeparàtque, vbi ab igne centrali illa accenditur: Per hæc loca ardentia aqua currens ſecundum propinquitatem & remotionem magis minùſue incaleſcit, & ſic in ſuperficiem terræ erumpit, ac ſulphuris ſaporem retinet, ſicut omne iuſculum à ſua decoctione carnium. Eodem modo fit cùm aqua per loca mineralia, fiuc cuprea, ſiue aluminoſa, tranſiens eòrum ſaporem acquirit. Talis igitur eſt diſtillator conditor omnium rerum, in cuius manu hoc diſtillatorium eſt, ad cuius exemplum diſtillationes omnes à Philoſophis inuentę ſunt, quod ipſemet altiſſimus Deus ac miſericors, abſque dubio, hominibus inſpirauit: qui poterit, quando erit ſancta eius voluntas, aut ignem centralem extinguere, aut vas frangere, & erit omnium finis. Sed cum eius

eius bonitas in melius tendat, exaltabit aliquando SS. Maieſtatem ſuam, & ignem illum omnium pu-riſſimum qui aquis cœlorum in firmamentum eſt, altius extollet, dabitq; gradum fortiorem igni Cẽ-trali, vt omnes aquæ in aera eleuentur, & calci-nabitur terra: & ita ignis, conſumpto omni impu-ro, reddet ſubtiles, circulatas in aere aquas puri-ficatæ terræ, atque ſic multo nobiliorem mundum (ſi alias licet philoſophari) efficiet.

Sciant ergo omnes huius artis inquiſitores quod terra, & aqua vnum globum habent, & omnia ſi-mul faciunt, quia ſunt Elementa tangibilia, in quibus alia duo occulta operantur. Ignis conſeruat terram ne ſubmergatur, vel diſſoluatur: aer con-ſeruat ignem ne extinguatur: aqua conſeruat ter-ram ne comburatur. Hæc ad propoſitum noſtrum viſum eſt nobis vtile deſcribere, vt ſtudioſi ſciant in quibus fundamenta Elementorum conſiſtant, & quomodo Philoſophi eorum actus contrarios obſer-uauerunt, ignem cum terra aerem cum aqua copu-lantes: licet quando aliquid nobile voluerunt, ignem in aqua decoxerunt, animaduertentes, quod ſanguis vnus altero purior, ſicut & lacryma purior eſt vrina. Sufficiat igitur tibi quod diximus. Ele-mentum aquæ ſperma ac menſtruum mundi eſſe, tum & receptaculum ſeminis.

DE ELEMENTO AERIS.

AER eſt elementum integrum, digniſſimum in ſua qualitate, extra leue, & inuiſibile, intus verò graue, viſibile, & fixũ. Eſt calidũ, eſt humidũ tẽ-peratur igne, eſt dignius terra, & aqua. Volatile quidem eſt, ſed fixatur, & quando fixum eſt pe-netrabile reddit omne corpus. Ex eius puriſſima ſubſtantia creati ſunt Spiritus vitales animalium, minus purum in aeris propriam Sphæram eleuatum

eſt,

eſt,reſiduum verò, pars ejus groſſior, remanſit in aqua, quæ cum aqua circulatur, ſicut ignis cum terra, quia amici ſunt. Digniſſimum eſt, vt diximus, & illud eſt verus locus ſeminis omnium rerum: In illo ita ſemen imaginatur ſicut in viro, quod poſtea motu circulatiuo proijcitur in ſperma ſuum. Habet hoc Elementum formam integritatis ad diſtribuendum ſemen in matrices per ſperma & menſtruum mundi: in illo etiam eſt Spiritus vitalis omnis creaturæ, per omnia viuens penetrans, & conſtringens ſemen alijs Elementis ſicuti vir vxoribus: ille nutrit ea, ille impræegnat, ille conſeruat ea, & docet hoc in dies experientia quod hoc Elemento non ſolum Mineralia, animalia, vel vegetabilia, verum etiam alia Elementa viuunt. Videmus enim omnes aquas putreſieri, ac ſordeſcere ſi non habent recentem aerem: Ignis quoque extinguitur ſi illi adimitur aer: (Inde ſciunt Alchemiſtæ ignem per aerem diſtribuere in gradus, & ſecundum menſuram aeris regiſtra ſua ordinant:) Terræ quoque poriconſeruantur aere: In ſumma tota ſtructura mundi aere conſeruatur. Etiam in animalibus, Homo necatur, cui adimitur aer, &c. in orbe nihil creſceret ſi non eſſet vis aeris penetrantis, & alterantis, attrahentiſque ſecum nutrimentum multiplicatiuum. In hoc Elemento eſt imaginatum ſemen, virtute ignis, quod conſtringit menſtruum mundi, illa vi occulta vt in arboribus, & herbis, cum per poros terræ, actu ſpiritualis caloris, exit ſperma cum ſemine, & virtus aeris in proportione conſtringit illud, & congelat guttatim; & ſic de die in diem, de gutta in guttam creſcendo, arbores magnæ eriguntur, ſicut in libro XII. Tractatuũ Tractatuũ eſt. In hoc Elemẽto ſunt oẽs res integræ per imaginationẽ ignis; & eſt plenum virtutis diuinæ: In illo namque incluſus eſt Spiritus Altiſſimi qui ante creationem ferebatur ſupra aquas, teſte ſacra Scriptura, ET VOLAVIT SVPER PENNAS VENTORVM. Si igitur ita eſt ſicuti eſt, quod Spiritus Domini in illo ferebatur, quid dubitas quod de virtute ſua diuina in illo reliquit? Nam hic monarcha ſolet ornare habitacu-

bitacula ſua ; ornauit autem hoc Elementum Spiri-tu vitali omnis creaturæ. In illo namque eſt ſemen omnium rerum diſperſarum, cui à creatione ſtatim vis illa magnetica (vt ſuprà diximus) à ſummo opi-fice incluſa eſt, quam ſi non habere non poſſet at-trahere quicquam de nutrimento, ſed ſic ſemen in ſua parua quantitate relinqueretur, nec creſceret, nec multiplicaretur, ſed ſicut lapis magnetis trahit ad ſe ferrum durum (ad exemplum poli Arctici tra-hentis ad ſe aquas, vt in Elemento Aquæ ſcripſimus) ſic aer per magnetem vegetabilem, qui in ſemine eſt, trahit ad ſe nutrimentum menſtrui mundi, id eſt aquæ. Iſta omnia fiunt aere, nam ille eſt dux aquarum, ejuſque vis incluſa eſt occulta in omni ſemine ad attrahendum humidum radicale, & hæc virtus eſt, vt ſupra diximus, in omni ſemine ſem-per pas 280. vt in tract. 3, XII. Tractatuum tibi oſtendimus. Si igitur aliquis vellet eſſe bonus plā-tator arborum, animaduertendum eſt illi vt cuſpi-dem attractiuam verſus Partem Septentrionalem vertat, ſic nunquam fruſtrabitur labore: quoniam ſicut Polus Arcticus aquas, ita punctum verticale ſemen trahit ad ſe, & quælibet cuſpis attractiua correſpondet illis. Habes exemplum in omni ligno cujus cuſpis attractiua naturaliter ad punctum ver-ticale tendit, & trahitur ab illo. Nam ſciat lignum quodcunque æqualiter elaboratum: ſi vis ſcire quæ cuſpis eſt ſuperior, pone illud in aquam ac ſub-mergatur, (extra tamen ſuam longitudinem) vide-bis ſemper cuſpidem illam prius ex aquis emergere quam ejus oppoſitam partem, neſcit enim natura errare in ſuo officio, de quibus latius in Harmonia, vbi de vi magnetica [quamuis de magnetc facilè is poterit, cui natura metallorum cognita eſt) tracta-bitur. His nos dixiſſe ſufficiat Elementum hoc eſſe digniſſimum, in quo eſt ſemen, & ſpiritus vitalis ſeu domicilium animæ omnis creaturæ.

DE ELEMENTO IGNIS.

IGNIS eſt elementum puriſſimum, & omnium digniſſimum, plenum adhærentis vnctuoſæ corroſiuitatis, penetrans, digerens, corrodens, maximè adhærens, extra viſibile, intus vero in viſibile, fixiſſimum; eſt calidum, & ſiccum, & temperatur terra. Ejus omnium puriſſima ſubſtantia, & eſſentia cum Throno Diuinæ Majeſtatis in creatione primum eleuata eſt, quando aquæ cœlorum firmatæ ſunt, vt in Elemento aquæ diximus: ex minus puriſſima eius ſubſtantia Angeli creati ſunt: ex minus puriori cum puriſſimo acre mixta luminaria, & ſtellæ creatæ ſunt: minus purum adhuc in Sphæram ad concludendum, & ſubleuandum cœlos erectum eſt: impura vero, & vnctuoſa in centro terræ, ad continuandum motus operationem, à ſummo Creatore ſapientiſſimo relicta, & incluſa eſt, quam nos gehennam vocamus. Omnes hi ignes diuiſi quidem ſunt, ſed habent ad inuicem ſympathiam naturalē.

Hoc elementū eſt omniū quietiſſimum ac ſimile currui, cum trahitur currit, cum non trahitur ſtat quiete. Ineſt etiam omnibus rebus imperceptibiliter, In illo ſunt rationes vitales, & intellectus, quæ diſtribuuntur in prima infuſione vitæ humanæ, & hæ dicuntur anima rationalis, qua ſola homo à cæteris animalibus differt, & Deo aſſimilatur. Hæc anima eſt ex illo puriſſimo igne elementali, in ſpiritum vitalem diuinitus infuſa, propter quam homo poſt creationem omnium rerum in particularē mundum ſeu microcoſmum creatus eſt. In hoc ſubjecto omnium rerum Creator Deus ſedem, & Majeſtatem ſuam poſuit, ſicut in puriſſimo, & quietiſſimo ſubjecto, quod à ſola voluntate ac immenſa ſapientia diuina gubernatur. Propterea abhorret Deus omnem impuritatem, nihil ſordidum, compoſi-

poſitum, maculatum, apropinquare poteſt Deo; ideò nullus mortalium Deum videre, nec accedere naturaliter poteſt: nam ignis ille, qui eſt in circumferentia diuinitatis, in quo deportatur ſedes, & Majeſtas Altiſſimi, eſt ita intenſus vt nullus oculus illum penetrare poſſit: quoniam ignis non patitur accedere compoſitum. ignis enim omnis compoſiti mors eſt, & ſeparatio. Quietiſſimum ſubjectum illud eſſe diximus (quoniam eſt) alias ſequeretur (quod, & cogitare abſurdum eſt) Deum quieſcere non poſſe; eſt enim quetiſſimi ſilentij, plus quam mens humana imaginari poteſt. Habes exemplum in ſilice, in quo ignis eſt, & tamen non ſentitur, nec apparet donec motu excitatur, & accenditur in illo vt appareat: ita ignis ille, in quo locata eſt SS. Majeſtas Creatoris noſtri, non mouetur niſi propria voluntare Altiſſimi exciretur, & ſic deportatur quo eſt S. Voluntas eius. Fit enim voluntate ſupremi conditoris motus vehementiſſimus, & terribilis. Habes exemplum, quando aliquis Monarcha hujus mundi in ſua pompa ſedet; qualis circa illum quies? quale ſilentium? & etiamſi ex ſuis aulicis aliquis mouetur motus tantum vnius, & alterius particularis eſt, qui non conſideratur. Sed quando Dominus ipſe mouetur fit rumor, & motus vniuerſalis, tum omnis aſſiſtentia mouetur cum illo. Quid igitur quando ſupremus ille Monarcha, Rex Regum, ac Conditor omnium rerum (ad cuius exemplum principes mundi conſtituuntur in terris) monet auttoritatem? qualis motus? qualis tremor quando circa illum mouetur tota aſſiſtentia cœleſtis exercitus? Sed quæreret aliquis quomodo iſta ſcimus, cum cœleſtia ab humano intellectu abſcondita ſint. Quibus reſpondemus, omnibus Philoſophis iſta manifeſta eſſe, imò ipſa incomprehenſibilis ſapientia illis inſpirauit omnia ad exemplum naturæ creata eſſe, & ex illis arcanis naturam retractum habere, ac operari, nihilque fieri in terris niſi ad exemplum cœleſtis monarchiæ, quod ex Angelorum varijs officijs habetur. Sic etiam non naſcitur, nec generatur quicquam, niſi naturaliter. Omnes humanæ inuentiones, imò, & artificia,

quæ

quæ aut ſunt aut erunt non niſi ex fundamentis na-turæ proueniunt. Voluit Altiſſimus Creator omnia naturalia homini manifeſtare, propterea, & ipſa Cæleſtia naturaliter facta nobis oſtendit, ex quibus eo melius eius abſoluta, ac incomprehenſibilis potentia, & ſapientia cognoſceretur; quæ omnia Philoſophi in lumine naturæ ſicut in ſpeculo videre habent: propterea hanc ſcientiam, non auri vel argenti cupiditate ſed cognitione, non ſolum omnium rerum Naturalium, ſed, & ipſius Creatoris potentiæ, magni æſtimarunt, & de his quam parciſſimè, & non niſi figuratiuè loqui voluerunt, ne myſteria diuina. per quæ natura elucidatur, indignis patefiant. Quod tu, ſi teipſum ſcire noueris, & non es duræ ceruicis, facile comprehendere poſſis; qui ad ſimilitudinem maioris mundi, imò ad ipſius Dei imaginem creatus es. Habes in tuo corpore Anatomiam totius mundi; habes in firmamentum quintam eſſentiam quatuor Elementorum, ex Chao ſpermatum in matricem extractam, & in cutem plus vltrà conſtrictam; habes puriſſimum ſanguinem loco ignis, in quo ſedes animæ (vice Regis) ſpiritu vitali locata eſt; habes cor loco terræ, vbi ignis centralis continuò operatur, & hanc machinam Microcoſmi in ſuo eſſe contines; Habes polum Arcticum os: habes aluum Antarcticum, & omnia membra cœleſtibus correſpondent de quibus in Harmonia noſtra aliquãdo latius reliquemus inCapitulo deAſtronomia,vbi ſcripſimus quomodo Aſtronomia ars facilis,naturalis, quomodo aſpectus planetarũ, & ſtellarũ cauſãt, & quare ex aſpectibus de pluuijs, & alijs euentibus prognoſticatur, quod hic longum eſſet recenſere, & omnia iſta ſunt ſibi concatenata, & naturaliter fiunt: Deitatem tantum aliqua adimplere. Quod veteres omiſerunt diligenti ſtudioſo hujus arcani indigare voluimus, vt illi tanto clarius incomprehenſibilis potentia Altiſſimi Dei ad Cor perueniat, & ille illum eo ardentius amet, & adoret. Sciat ergo inquiſitor huius S. Scientiæ quod anima in homine mundo minori, Microcoſmo, Dei Creatoris ſui locum tenens, ſeu vice-Rex eſt, quæ in ſpiritu vitali in ſanguine puriſſimo

loca-

locata eſt. Illa gubernat mentem, mens vero cor-pus: quando anima aliquid concipit, mens omnia ſcit, & mentem omnia membra intelligunt, & pa-rent menti, ac expectant cum deſiderio adimplere voluntatem ejus. Corpus enim nihil ſcit, quicquid in corpore fortitudinis,ſiue motus eſt, mens facit iſta; corpus tantum eſt menti ſicut inſtrumenta ali-cujus artificis. Anima autem, qua homo à cæteris animalibus differt, illa operatur in corpore, ſed majorem operationem habet extra corpus domina-tur, & his differt ab animalibus,quæ tantum men-tem, & non animam deitatis habent. Sic quoque Deus, & conditor rerum, dominus, & Deus noſter, operatur in hunc mundum ea quæ ad mundi neceſ-ſaria pertinent, & in his includitur mundo; vnde Deum vbique eſſe credendum. Excluditur autem illa ſua immenſa ſapientia extra corpus mundi, qua operatur extra illum, & alia multo altiora imagi-natur, quam corpus mundi concipere poteſt, & iſta ſunt extra naturam, ſolius Dei ſecreta. Sicut eſt exemplum in anima, quæ extra corpus multa profundiſſima imaginatur, & hiſce aſſimilaturDeo, qui extra ſuum mundum operatur extra naturam; licet, & iſta ſint adhuc ſicut candela accenſa erga meridianam lucem. quoniam anima imaginatur ſed non exequitur niſi in mente, Deus verò omnia eo-dem momento quo imaginatur efficit; ſicut anima imaginatur eſſe Romæ, vel alibi quidquid ſit, in iſtu oculi, ſed mente tantum; Deus verò talia eſ-ſentialiter facit, qui omnipotens eſt. Non eſt ergo Deus incluſus mundo niſi vt anima corpori; ſepa-ratam habet ſuam abſolutam poteſtatem, ſic etiam anima cuiuſcunque corporis eſt, abſolutam habet, & ſeparatam potentiam alia facere quam corpus concipere poteſt; maximam ergo habet poteſtatem in corpus ſi vult, alias fruſtra eſſet noſtra Philoſo-phia. Ex his igitur diſce cognoſcere Deum, & ſcies quibus differt Creator à creatis. Tu ipſe majora cō-cipere poteris cum jam à nobis portam apertam ha-bes. Sed ne nobis hic tractatus excreſcat, ad pro-poſitum accedamus.

Diximus ſupra, Ignis Elementum quietiſſimum eſſe,

eſſe, & quod motu excitatur, quam excitationem nouerunt viri ſapientes. Omnem generationem,& eiuſdem corruptionem Philoſopho neceſſe eſt ſcire; cui non ſolum Creatio cœli manifeſta eſt, ſed etiam omnium rerum compoſitio, & cõmixtio: ſed licet omnia ſciunt, non tamen omnia poſſunt. Scimus quidem compoſitionem hominis in omnibus qualitatibus, animam tamen infundere non poſſumus; quoniam hoc myſterium eſt ſolius Dei; & eiuſmodi infinitis myſterijs ſuperat omnia. Cum iſta ſunt extra naturam non ſunt adhuc in diſpoſitione naturæ: natura non prius operatur,niſi quando illi materia porrigitur: Prima materia à Creatore, ſecunda à Philoſopho. In operatione verò Philoſophorũ natura habet excitare ignem,qui à Creatore occultè in centrum cuiuſlibet rei incluſus eſt: talis ignis excitatio fit per velle naturæ, aliquando per velle ſagacis artificis naturam diſponentis. Naturaliter enim omnes impuritates, & polutiones rerum purgantur igne: Omne compoſitum ſoluitur igne: ſicut aqua lauat, & purgat omnes res imperfectas,quæ non ſunt fixæ; ſic ignis purgat omnes res fixas, & per ignem perficiuntur: Sicut aqua omne ſolutum coniungit; ita ignis omne coniunctum ſeparat, & quod ſuæ naturæ,& proprietatis eſt optimè purgat, & augmentat, non quidem in quantitate,ſed in virtute. Agit hoc Elementum miris modis occultè in alia Elementa,ac in omnes res: ſicut enim anima eſt ex illo puriſſimo, ita vegetabilis eſt ex Elementali,quòd à natura gubernatur. Agit hoc Elementum in Centrum cuiuſlibet rei hoc modo: natura dat motum, motus excitat aerem, aer ignem, ignis verò ſeparat, purgat, digerit, colorat, & matureſcere facit omne ſemen, maturumque expellit per ſperma in loca, & matrices, loca pura, vel impura, calida, magis aut minus, ſicca vel humida; & ſecundum diſpoſitionem matricis, ſeu loci, variæ res producuntur in terra, ſicut etiã in libello XII. Tractatuum de matricibus mentio facta eſt quot loca tot matrices eſſe. Ità conditor omnium rerum, Altiſſimus Deus, omnes res conſtituit, & ordinauit,quod vna contrariatur alteri, &

tamen vt mors vnius ſit vita alterius: quod vnum producit alterum conſumit, & aliud ex hoc, & quiddam nobilius naturaliter producitur: ac hiſce conſeruatur æqualitas Elementorum, & ſic compoſiti. Omnium rerum præſertim viuentium ſeparatio mors naturalis eſt: propterea naturaliter hominem mori oportet; quia cum homo ex quatuor Elementis ſit compoſitus ſubeſt ſeparationi, cum omne compoſitum ſeparetur naturaliter. Sed hæc ſeparatio humanæ Compoſitionis in die Iudicij tantũ fieri debuit: nam in paradiſo homo immortalis erat. Quod omnes Theologi, & ipſa Sacra Scriptura teſtantur; rationem tamen ſufficientem immortalitatis nullus Philoſophus hucuſque oſtendit; quã huius ſcientiæ S. inquiſitori ſcire conuenit, vt videre poſſit quomodo iſta omnia naturaliter fiunt, & facillimè intelligi poſſunt. Verum,& veriſſimum eſt omne compoſitum huius mundi corruptioni ſubeſſe ac ſeparari poſſe; quæ ſeparatio in regno animali mors appellatur: homo autem cum etiam ex quatuor Elementis compoſitus, & creatus ſit, quomodo immortalis eſſe poterat? hoc naturaliter fieri credere difficile eſt imò ſupra naturale aliquid hucuſque habetur, Deus tamen Philoſophis viris bonis ante complura ſęcula hoc naturaliter eſſe inſpirauit, quòd tu à nobis ſic accipe. Paradiſus erat, & eſt locus talis a ſummo Conditore rerum ex veris Elementis, non Elementatis ſed puriſſimis, temperatis, in ſumma perfectione anatiſatis, creatus; & omnia quæcunq; in Paradiſo ſunt ex iiſdem Elementis creata, & incorrupta; ibi etiam homo creatus eſt, ex iiſdem incorruptis Elementis iuſta æqualitate anatiſatis conſtitutus,vt nullo modo corrumpi potuerit, ideò immortalitati conſecratus fuit; quòniam paradiſum hunc pro hominibus dumtaxat Deus ſine dubio creauit, de quo nos, & vbi ſit in Harmonia copioſè. Sed cum poſtea peccato inobedienti æ mandatumAltiſſimiConditoris tranſgrederetur, in hunc mundum corruptibilem Elementatum, quem tantùm pro beſtijs creauerat Deus, homo ad beſtias expulſus eſt: cui, cum ſine nutrimẽto viuere non poſſet, ex Elementis Elementatis

corrup-

corruptis nutrimentum ſumere neceſſe fuit, Quo nutrimento inficiebantur illa Elementa pura creationis ſuæ, & ita lentè in corruptionem declinauit, donec vna qualitas alteram ſuperauit, & ruina totius compoſiti, infirmitas, ac vltimò ſeparatio, & mors aduenit. Poſtea adhuc magis corruptioni, & morti proximiores fuerunt illi qui iam in elementis corruptis ex ſemine corrupto, & non in paradiſo procreati ſunt, quoniam ſemen ex corruptis nutrimentis productum durabile eſſe non poteſt; & quo diutius ab expulſioe paradiſi eo corruptioni propinquius homines accedunt: inde, & vita breuior, & deueniet hucuſque quòd, & procreatio propter abbreuiationem vitæ ceſſabit. Sunt tamen aliqua loca vbi aerem benigniorem, & ſydera propitiora habent; ibi non ita cito naturæ corrumpuntur, quia & homines naturalius viuunt. Noſtrates verò temerè gula, & inordinata vita, ad corruptionem feſtinant: Docet hoc experientia, quod ex infirmorum parentum ſemine nati non durant. Sed ſi homo in paradiſo manſiſſet, in loco illius naturæ conuenienti, vbi Elementa incorrupta omnia virgo ſunt, in æternum immortalis eſſet: certum enim eſt, quando elementa pura in æqualitate virtutibus coniuncta ſunt, ſubiectum hoc incorruptum eſſe, & talis debet eſſe lapis Philoſophorum: tali creationi humanæ à veteribus Philoſophis aſſimilatus eſt, ſed moderni Philoſophi omnia ad literam intelligentes, ad huius ſæculi generationem corruptam intendunt.

Hæc imortalitas principalis fuit cauſa quod Philoſophi hunc lapidem quærere ingeniati ſunt; ſciuerunt enim hominem ex talibus Elementis integris creatum eſſe. Meditati ſunt igitur de Creatione iſta, quam cum naturalem eſſe cognouerunt cœperunt ſcrutari an talia elemẽta incorrupta poſſent haberi, aut ſi illa in aliquo ſubjecto conjungi, & infundi poſſent; quibus ipſe Altiſſimus Conditor rerum inſpirauit compoſitionem talium elementorum in auro eſſe: quoniam in animalibus fieri eſt impoſſibile, cùm ex elementis corruptis vitam ſuſtentare debeant; in vegetabilibus etiam non eſt,

B 2 quia

quia inæqualitas Elementorum in illis inuenta eſt. Et cum omnia creata ad multiplicationem inclinata ſint, propoſuerunt Philoſophi in hoc regno minerali hanc naturæ poſſibilitatem experiri; qua inuenta, alia innumerabilia arcana naturæ ineſſe viderunt, de quibus vt de ſecretis diuinis parciſſimè reliquerunt. Sic igitur habes quomodo elementa corrupta in ſubjecto cadunt, & ſeparantur; quando vnum aliud ſuperat: & quia tunc fit per primam ſeparationem putrefactio, & per putrefactionem puri ab impuro ſeparatio, ſi tunc fit conjunctio noua virtute ignis acquirit formam multo nobiliorem prima. Nam in ſuo primo ſtatu corruptio fuit ex groſſo admixto, quod non niſi per putrefactionem purgatur, & melioratur; & hoc fieri non poteſt niſi conjunctis viribus quatuor elementorum, quæ ſunt in omni compoſito: cum enim compoſitum cadere debet per elementum aquæ cadit; & dum ita confusè jacent ignis, qui eſt potentialiter in quolibet aliorum vtpote in terra, in aere, conueniunt ſimul, & conjuncta manu, vincunt poſtea aquam, quam digerunt, coquunt, & vltimo congelant; ac tali modo natura naturæ auxiliatur. Si enim ignis centralis occultus, qui vita captus erat, vincit agit in id quod ſibi propinquius ac purius eſt, ſicut & ipsũ puriſſimum eſt, & coniungitur cum illo: ita vincit contrarium, ſeparatque purum ab impuro, & generatur noua forma, & ſi adhuc adiuuatur priore multo præſtantior: interdum ſagacis artificis ingenio fiunt res imortales, maximè in regno minerali. Sic omnia ſolo igne, & ignis regimine fiunt, & perducuntur in eſſe, ſi me intellexiſti.

Hic igitur habes Elementorum originem, & naturas eorum, ac operationes quam breuiſſimè deſcriptas, quod ad noſtrum propoſitum hoc loco ſufficit. Nam alias ſi quodlibet Elementum deſcriberetur vt eſt, magnum volumen oriretur, noſtro propoſito non neceſſarium. Iſta omnia, vt diximus, ad Harmoniam remittimus, vbi, Deo fauente, ſi nobis vita ſuperſtes erit, de naturalibus copioſius relinquemus.

DE

DE TRIBVS PRINCIPIIS OMNIVM RERVM.

DESCRIPTIS hiſce quatuor Elementis ad tria principia rerum deſcendamus: quomodo autem illa producuntur ex quatuor Elementis ſic accipe. Poſtquam natura ab Altiſſimo Creatore omnium rerum priuilegium feudi ſuper hanc Mōarchiam mundi acceperit, cœpit loca, & prouincias vnicuique ſecundum dignitatem diſtribuere; & in primis quatuor Elementa principes mundi eſſe conſtituit; & vt adimpleretur voluntas Altiſſimi (in cujus velle natura poſita eſt) vt vnum in aliud inceſſabiliter ageret ordinauit. Cœpit itaque agere ignis in aerem, & produxit ſulphur: Aer quoque cœpit agere in aquam, produxit Mercurium. Aqua etiam cœpit agere in terram, & produxit ſal. Terra autem, cum non habuerit in quod ageret, non produxit quicquam,ſed productum remanſit in illa: propterea tria tantum principia euenerunt, & terra facta eſt nutrix, & matrix aliorum, Tria vt diximus Principia producta ſunt; quod veteres Philoſophi non ita ſtricte conſiderarunt, qui duos tantum actus Elementorum deſcripſerunt (vel ſi etiam volentes obticuerunt quis illos judicabit, cum illi ſcripta ſua filijs ſuis tantum dedicarint?) & ſulphur cum Mercurio, quod & nobis ſufficiat, materiam metallorum, imò, & lapidis Philoſophorum eſſe nominarunt.

Quicunq; igitur vult eſſe verus indagator huius ſacræ Scientiæ neceſſe eſt,vt ſciat accidentia, & ipſum accidens noſcat, vt diſcat ad quod ſubjectum, ſeu Elementum accedere proponit, vt per media ſeſe ad id accommodet, ſi alias quaternarium numerum adimplere deſiderat. Sicut enim hæc tria Principia ex quatuor producta ſunt, ſic oportet per diminutionem, vt etiam hæc producant duo, ma-

ſculum, & fœminam; duo vero producant vnum incorruptibile, in quo erunt illa quatuor æqualiter ſyncera, ad ſummum depurata, digeſta; & ſic re-ſpondebit quadrangulus quadrangulo. Et hæc eſt illa quinta eſſentia omni artifici multum neceſſaria à multis contrarijs ſeparata. Et ſic habes in his tribus principijs in quacunque compoſitione naturali corpus, ſpiritum, & animam occultam: quæ tria ſi ſeparata, & bene purgata, vt diximus, conjun-xeris, ſine dubio imitando naturam puriſſimum fructum dabunt. Quoniam etiamſi anima ex nobi-liſſimo loco aſſumpta eſt, illuc tamen quo tendit non poteſt peruenire niſi per ſpiritum, qui eſt lo-cus, & domicilium animæ; quam ſi vis reducere in locum debitum, opus eſt vt ſit lauata ab omni pec-cato, locus quoque ſit purificatus, vt in illo ani-ma poſſit glorificari, & non amplius ſeparari. Iam ergo habes trium Principiorum originem, ex quibus tuum eſt imitãdo naturam Mercurium Philoſopho-rum, & eorum primam materiam producere, & iſta principia rerum, maximè metallorum, ad tuum propoſitum deducere: cum ſine iſtis principijs im-poſſibile ſit tibi aliquid perficere per artem, cum & natura ipſa ſine ipſis nihil faciat, nec producat. Hæc tria ſunt in omnibus rebus, & ſine illis in orbe nihil eſt, nec naturaliter erit. Sed quoniam ſuprà ſcripſimus quod veteres Philoſophi duo tantum principio nominarunt, ne inquiſitor aberret, ſciendum eſt quod licet illi ſulphur, & Mercurium deſcripſerunt, ſine ſale tamen nequaquam ad hoc opus accedere potuerunt, cum illud ſit clauis; & principium huius ſacræ ſcientiæ: illud eſt quod a-perit portas iuſtitiæ, illud eſt quod claues habet ad carceres infernales, vbi ſulphur ligatum iacet, ſi-cut aliquando latius dabuntur iſta in tractatu ter-tio principiorum, de Sale. Nunc ad propoſitum, quod hæc tria Principia omninò ſunt neceſſaria, quia illa ſunt materia propinqua. Duplex enim eſt materia metallorum: Proxima, Remota. Proxi-ma eſt Sulphur, & Mercurius, Remota ſunt qua-tuor Elementa ex quibus ſolius Dei eſt res creare: relinque ergo Elementa quoniam ex illis nihil faci-
es

es, nec poteris niſi hæc tria Principia producere, cum, & natura ex illis nihil aliud producat. Si igitur ex Elementis nihil aliud quam iſta tria principia producere potes, ad quid tibi iſte vanus labor id quærere vel facere velle quod iam à natura generatum eſt? Nonne melius eſt ire tria milliaria quam quatuor? Sufficiat ergo tibi tria principia habere, ex quibus natura in terra, & ſuper terram omnia producit, quæ tria in omni re integrè inuenies. Ex horum debita ſeparatione, & coniunctione natura producit tam metalla, quàm lapides in regno minerali; in regno verò vegetabili arbores, herbas, & omnia; in regno etiam animali corpus, ſpiritum, & animam; quod maxime operi Philoſophorum adæquatur. Corpus eſt terra, Spiritus eſt aqua, Anima eſt ignis ſeu ſulphur auri: Quantitatem corporis auget Spiritus, virtutem verò auget ignis. Sed quia magis eſt de Spiritu in pondere quàm de igne, exaltatur Spiritus, & opprimit ignem, trahitq; ad ſe: & ſic quilibet eorum creſcunt in virtute, & terra quæ eſt intermedium illorum creſcit in pondere. Omnis igitur indagator artis concludat in ſuo animo quod quærit ex his tribus, & huic in auxilium ſuccurrat vt poſſit vincere ſuum contrarium; poſteà addat ad pondus naturæ ſuum pondus vt adimpleatur defectus naturæ per artem, & ita vincet ſuum contrarium. Diximus in Elemento terræ terram nihil aliud eſſe quàm receptaculum aliorum, id eſt ſubiectum in quo iſta duo ignis, & aqua certant, mediante aere; ſi prædominatur aqua producit res temporales, & corruptibiles; ſi autem ignis vincit producit res perpetuas, & incorruptibiles: conſidera igitur quod tibi ſit neceſſarium. Scias præterea quod ignis, & aqua ſunt in omni re; ſed neque ignis neque aqua faciunt aliquid, quoniã illa inter ſe tantum certant, & pugnant de velocitate, & de virtute, & hoc non per ſe, ſed per excitationem caloris extrinſeci qui motu cœleſtium virtutum in centro terræ accenditur; ſine quo iſta duo nihil facerent vnquam, ſtarent vterque illorum quodlibet in ſuo termino, & pondere: ſed naturà poſtquam coniũxit iſta duo in proportione, tunc

B 4 calore

calore extrinſeco excitat illa, & ſic incipiunt inter ſe pugnare, & quodlibet illorum vocat ſuum ſimile in adiutorium, ſicque aſcendunt, quouſque terra cum illis amplius aſcendere non poteſt; interim illa duo in eiuſmodi retentione terræ ſubtilian-tur; (nam in illo ſubiecto terræ ignis, & aqua a-ſcendunt inceſſabiliter, & per poros reſeruatos quos aer præparat agunt) & ex illa eorum ſubtilia-tione flores, & fructus ſequuntur, in quibus ami-ci fiunt, vt in arboribus videre eſt; quo enim me-lius ſubtiliantur, & purificantur aſcendendo eo præſtantiores producunt fructus, præſertim ſi æqua-liter virtutibus coniunctis finiunt.

Purgatis ergo rebus, fac vt ignis, & aqua amici fiant, quod in terra ſua, quæ cum illis a ſcenderat fa-cilè facient; & tunc id breuius perficies, quam na-tura, ſi benè ſecundum pondus naturæ conjunxeris non ſicut prius fuit, ſed ſicut natura requirit, & tibi opus eſt. Quoniam natura in omni compoſitione magis apponit de alijs, quam de igne: Minima pars ignis ſemper eſt, ſed natura ſecundum placitum addit ignem extrinſecum, ad excitandum illum in-ternum ſecundum majus vel minus per multum aut parum temporis, & ſecundum hoc ſi ignis ſuperat aut ſuperatur perfectæ aut imperfectæ res fiunt, ſic in mineralibus, vt in vegetabilibus. Non intrat quidem ignis extrinſecus in profundum compoſi-tionis eſſentialiter, ſed tantum virtute; quoniam ignis intrinſecus materialis ſufficit ſibi ſi tãtum nu-trimentum habet, & ignis extrinſecus eſt illi nutri-mentum, & quaſi ligna reſpectu ignis Elementalis, & ſecundum tale nutrimentum creſcit, & multipli-catur. Cauendum tamen eſt ne ille nimius ignis extrinſecus adueniat, quoniam ſi quis multum, & extra poſſe comedit ſuffocatur: paruum ignem ma-gna flamma deuorat: ignis extrinſecus debet eſſe multiplicatiuus, nutriens, non deuorans, ita e-nim res perficiuntur. Decoctio ergo in omnibus re-bus eſt perfectio; ita natura addit virtutem ad pon-dus, & perficit. Verum quia difficile eſt ad com-poſitum addere, cum hoc longiſſimum laborem requirat, conſulimus vt de ſuperfluo amoueas tan-

tum

cùm quantum opus eſt, vel natura requirit: Remotis ſuperfluitatibus miſce, oſtendet poſtea natura quod quæſiuiſti. Tu quoque cognoſces ſi natura benè, aut male conjunxit elementa: cùm in conjunctione elementa omnia conſiſtant. Sed multi laborantes ſtramen pro tritico ſeminant; aliqui verumque: multi vero id projiciunt, quod Philoſophi amant: aliqui incipiunt, & definunt, quod ex illorum inconſtantia euenit; artem difficilem, laborem facilem quærunt, optima reijcientes peſſima ſeminant: ſed ſicut hæc ſcientia in præfatione occultatur, ſic & materia in principio proijcitur. Nos autem dicimus artem hanc nihil aliud eſſe quã virtutes Elementorum æqualiter commixtas: eſt calidi, ſicci, frigidi, humidi, æqualitas naturalis: conjunctio maſculi, & fœminæ, quem eadem fœmina genuit, id eſt, conjunctio ignis, & humidi radicalis metallorum. Conſiderando quod Mercurius Philoſophorum habet in ſe ſulphur ſuum proprium bonum ſecundum minus, & maius, depuratum, & decoctum à natura; ex Mercurio omnia perficere poteris: ſed ſi ſcies addere ad pondus naturæ tuum pondus, duplicare Mercurium, & triplicare ſulphur, citius terminabitur in bonum, poſtea in melius, vſque in optimum: quamuis vnũ tantum apparens eſt ſulphur, & duo Mercurij, ſed vnius radicis; non crudi nec nimis cocti, purgati tamen, & ſoluti, ſi me intellexiſti.

Materiam quidem Mercurij Philoſophorum, & materiam ſulphuris eorundem deſcribere non eſt opus: nemo mortalium potuit, necin poſterum poterit apertius, & clarius illam deſcribere quam ab antiquis Philoſophis deſcripta, & nominata eſt, niſi alias anathema artis eſſe velit. Eſt enim ita communiter nominata, vt etiam non æſtimetur; ideo inquiſitores ad alias ſubtilitates potius ſe conuertunt, quam in naturæ ſimplicitate manerent. Non dicimus tamen Mercurium Philoſophorum cõmune quid eſſe, aperte nominari, ſed de materia ex qua Philoſophi ſulphur ſuum, & Mercurium creant: quoniam Mercurius Philoſophorum non habetur per ſe ſuper terram, ſed ex ſulphure, & Mercu-

rio coniunctis educitur arte; non prodit in lucem, nudus enim eſt, ſed à natura micis modis inuolutus eſt. Concluſiuè dicimus repetendo ſulphur, & Mercurium eſſe mineram noſtri argenti viui, (coniuncta tamen) quod argentum viuum habet poſſe metalla ſoluere, occidere, & viuificare, quam poteſtatem accepit à ſulphure acetoſo ſuæ propriæ naturæ. Sed vt adhuc melius concipere poſſis, audi quæ differentia eſt inter noſtrum argentum viuum, & Mercurium vulgi. Mercurius vulgi non ſoluit aurum nec argentum vt ab illis non ſeparetur: argentum verò viuum noſtrum ſoluit aurum, & argentum & non ſeparatur ab illis in æternum, ſicut aqua, mixta aquæ. Mercurius vulgi habet ſulphur combuſtibile malum quo denigrantur: noſtrum argentum viuum habet in ſe ſulphur incombuſtile, fixū, bonum, albiſſimum, & rubeum. Mercurius vulgi eſt frigidus, humidus: Mercurius noſter eſt calidus, humidus. Mercurius vulgi corpora denigrat, & inficit: Argentum viuum noſtrum corpora dealbat vſque ad cryſtallinam ſerenitatem. Mercurius vulgi vertitur per præcipitationem in puluerem citrinum, ſulphur malum: Argentum viuum noſtrum mediante calore vertitur in ſulphur candidiſſimum, bonum, fixum, & fluxibile. Mercurius vulgi quo magis decoquitur eo magis fluxibilis: argentum viuum noſtrū quo magis decoquitur eo magis inſpiſſatur. Ex his igitur circumſtantijs conſiderare poteris quomodo differunt inter ſe Mercurius vulgi ab argento viuo Philoſophorum. Si adhuc non intelligis nolli expectare, nullus mortalium dabit clariora ſicut hic diximus: ſed de virtutibus. Talis virtutis eſt argentum viuum noſtrum quod, & per ſe ſufficit, & tibi, & ſibi, abſque omni additione rei extraneæ, ſola decoctione naturali ſoluitur: & congelatur ſed Philoſophi propter abbreuiationem adduncillisulphur ſuum benè digeſtum, & maturum, & ſic operantur.

Potuiſſemus quidem citare ſcripta Philoſophorū ſermonem noſtrum confirmantia; ſed quoniam clariora eorum ſcriptis ſcripſimus non indigent comprobatione; is intelliget qui in aliorum ſcriptis verſatus

ſatus eſt. Si igitur noſtrum conſilium vis ſequi,con-ſulimus vt ancequam ad hanc artem accedas in pri-mis diſcas compeſcere linguam, & naturam mine-rarum, & metallorum inquiras, tum, & vege-tabilium; quoniam in omni ſubiecto Mercurium noſtrum inuenies, & ab omnibus rebus Mercurius Philoſophorum extrahi poteſt, licet in vno ſu-biecto propinquius quàm in alio. Scito etiam pro certo quod hęc ſcientia non infortuna neque caſua-li inuentione, ſed in reali ſcientia locata eſt: & non eſt niſi hæc vnica materia in mundo per quam, & ex qua præparatur lapis Philoſophorum. Eſt qui-dem in omnibus rebus, ſed in extractione eius vita deſiſteret: ſine cognitione tamen rerum naturaliũ, præſertim in regno minerali, ſimilis eris cæco qui vſu ambulat. Talis quidem artem non niſi caſua-liter quærit: & etiamſi, ſicut multoties accidit, caſu ab aliquo materia tractatur argenti viui noſtri, tunc vbi incipere debet opus ſuum finit; & ſic ſicut caſu inuenitur caſu amittitur, quia neſcit ſuper quid ſuam intẽtionem fundare debet. Ideò hæc ſciẽ-tia eſt donum Dei Altiſſimi: & niſi Deus per inge-nium bonum, vel per amicum, alicui reuelauerit difficilè cognoſcitur: nam non omnes Gebri, non omnes Lullij eſſe poſſumus. Et licet Lullius vir ſubtilis ingenij fuit,tamen ſi ab Arnoldo artem non accepiſſet certè ſimilis fuiſſet alijs qui illam cum difficultate inquirunt; ſiquidem, & Arnoldus ab amico accepiſſe confitetur. Facilè enim ſcribere cui ipſa natura dictat: Eſt prouerbium; FACILE EST ADDERE INVENTIS. Omnis ars, & ſcien-tia magiſtro facilis, ſed incipienti diſcipulo non ſic: & ad hanc ſcientiam inquirendam tempus re-quiritur longum, copia vaſorum, & expenſa ma-gna, & quotidianus labor, cum immenſa medita-tione, quamuis ſcienti omnia leuius. Concluſiuè dicimus hanc artem ſolius Altiſſimi Dei donum eſſe, qua cognita orandus eſt vt etiam ad artem hanc be-nedictionem ſuam dare dignetur; quoniam ſine benedictione diuina omninò inutilis eſt. Quod nos ipſe experti ſumus, cum propter ſcientiam ali-quot grauiſſima pericula paſſi, plus infortunij ac

incommodi quam vtilitatis inde habuerimus: ſed credimus in mundum tempus aduenisse cùm ſerò ſapiunt Phryges: Iudicia Domini abyſſus multa. At tamen diuinam prouidentiam in eiuſmodi noſtris infortunijs admiratus ſum: Semper enim Altiſſimi conditoris noſtri protectionem præſto habuimus, vt nullus inimicus potuerit nos opprimere; cuſtos fuit ſemper Angelus Domini Arcæ huius, in quam Altiſſimus conditor rerum tantum theſaurum incluſit, quem, & vſque tuetur. Audiuimus namque inimicos noſtros in laqueum quem nobis parauerūt incidisse: Qui in noſtram vitam irruerunt vita priuati ſunt: qui verò bona noſtra inuaſerunt bona ſua, nonnulli, & regna, amiſerunt: præterea illorum qui noſtro honori detraxerunt multos infames perijsse ſcimus: tantam cuſtodiam ab omnium rerum Creatore ſemper habuimus, qui nos ſtatim ex vtero matris noſtræ ſub vmbram alarum ſuarum ſuſcepit, ſpiritumque intelligentiæ rerum naturalium infudit, cui ſit laus, & gloria per infinita ſęcula ſęculorum. Tanta beneficia ab Altiſſimo Deo Creatore noſtro accepimus, vt non ſolum calamo verùm, & mente comprehendere ſit impoſſibile: Vix vnquam mortalium alicui maiora, imò ſaltem talia, contulit Deus. Vtinam tantum animi, tantum Spiritus, & eloquentiæ, intelligentiæque haberemus vt debitas gratias illi agere poſſemus; ſcimus enim talia non meruiſſe: hoc vnicum credimus eſſe, quod in illo ſolo ſemper ſperauimus, ſperamus, & ſperabimus. Scimus enim non eſſe inter mortales qui nos adiuuare poſſit, niſi hic ſolus Deus, & Creator noſter; quia vanum eſt confidere in Principibus, quoniam homines ſunt, [vt ait Pſal.) Omnes hi à Deo Spiritum vitæ habent, quo ablato, puluerem omnia eſſe; ſed ſperare in Domino Deo, à quo ſicut à fonte bonitatis omnia bona abundantiſſimè fluunt, tum, & ſecurum eſt. Tu igitur quicunque cupis ad hanc S. Scientiam accedere, pone in primis ſpem integram in Deo Creatore tuo, illùmque precibus fatiga, & crede firmiter te ab illo non derelinquendum: quoniam ſi Deus cor tuum candidum, & ſpem integram in ſe poſitam cognouerit,

uerſit, facilè dabit medium, per hanc ſiuè per aliam viam adiuuabit te vt voto potiaris. Initium ſapientiæ timor Domini. Ora ſed nihilominus, & labora: Deus quidem dat intellectum, ſed tu illo ſcias vti: nam ſicut ſunt dona Dei intellectus bonus, & occaſio bona, ita eſt pœna peccati quando omittitur occaſio bona. Sed vt ad propoſitum redeamus, dicimus argentum viuum materiam primam iſtius operis eſſe, & verè nihil aliud; quidquid additur illi oritur ex illo. Diximus aliquoties quod ex tribus Principijs fiunt, & generantur omnes res mundi; ſed nos aliqua ab accidentibus purgamus, purgata iterum coniungimus; additis addendis, deficientia adimplemus, & imitando naturam ad finem ſummæ perfectionis decoquimus, quod natura propter accidens perficere non potuit, & iam finiuit vbi ars incipere debet. Propterea ſi cupis naturam imitari, in his illam imitare in quibus illa operatur. Nec te moueat quod ſcripta noſtra contraria ſibi videantur in aliquibus locis; ita enim opus eſt ne ars proderetur: Tu autem elige ea quæ cum natura conueniunt; accipe roſas, relinque ſpinas; Si intendis metallum facere metallum ſit tuum fundamentum, quia non generatur ex cane niſi canis, ex metallo niſi metallum: nam ſcito pro certo, ſi non accipies ex metallo humidum radicale optimè ſeparatum nihil facies vnquam; Sine grano tritici fruſtra colis terram: vnica res, vnica ars, vnica operatio. Si igitur metallum vis producere metallo fermentabis; ſi verò arborem arboris ſemen ſit tibi fermentum. Vnica vt diximus eſt operatio, extra quam non eſt alia quæ vera ſit. Errant itaque omnes, qui dicunt aliquod particulare extra hanc vnicam viam, & naturalem materiam verum eſſe; etenim non habetur ramus niſi ex trunco arboris: Impoſſibile eſt, & fatuum ramum priùs quàm arborem producere velle; facilius eſt ipſum lapidem conficere, quàm particulare aliquod etiam ſimpliciſſimum quod ſit vtile, & in examinatione cum naturali perſiſteret. Sunt tamen multi qui gloriantur ſe poſſe facere lunam fixam, ſed melius facerent vt plumbum vel ſtannum fixarent, cum meo iudicio

idem

idem laborāt; quia iſta non reſiſtunt examini ignis donec in ſua natura ſunt; luna autem in ſua natura ſatis fixa eſt, nec opus habet fixatio-ne Sophiſtica. At cum quot capita tot ſen-ſus, nos relinquimus cuilibet ſuam opinionem: qui non vult ſequi noſtrum conſilium, & na-turam imitari, maneat in ſuo errore. Bene quidem particularia fieri poſſunt habita arbore, cuius ſur-culi varijs arboribus inſeri poſſunt: ſicut habita v-na aqua variæ ſortis carnes decoqui poſſunt in ea, & ſecundùm carnium diuerſitatem iuſculum ſapo-rem habebit, ſed hoc ex eodem fundamento. Cō-cludimus itaque non eſſe niſi vnicam naturam, tam in metallis quàm in alijs rebus, ſed diuerſam eius operationem, vnam etiam vniuerſalem materiam ſecūdū Hærmetē.SIC AB HAC VNA RE OMNES RES NATÆ FIVNT. Multi tamen ſunt artifices, quorum quilibet ſequitur ſuum cerebrum: quærunt nouam naturam, nouam materiam, proptereà eti-am inueniunt nouum recéſque nihil, quia non ad poſſibilitatem naturæ, ſed ad ſyllabam ſcripta Phi-loſophorum interpretantur. Sed hi omnes ſunt ex illis comitijs,de quibus in Dialogo Mercurij cum Alchemiſta ſcriptū eſt, qui ſine concluſione do-mum redeunt, non ſolum abſque medio, verùm, & ſine principio finem quærunt, & hoc inde fit, quod non ex fundamētis,vel lectione librorum Phi-loſophorum, ſed ex auditu, & receptis circumfora-neis artem eſſequi conantur: (licet iam libri Phi-loſophorum ab inuidis fortaſſe defolati ſunt, in multis locis addunt vel ſupprimunt) poſtea cum illis non ſuccedit adSophiſticationes conuertuntur, & tentant mira opera vana, dealbando, rubificā-do, lunam fixando, animam auri extraendo, quod in Præfatione libelli XII· Tractatuum fieri poſſe ſa-tis negatum eſt. Non quidem negamus, imò omni-nò eſſe neceſſàrium dicimus, animam metallicam extrahi debere, ſed non ad Sophiſticam operatio-nem; ſed ad opus Philoſophorum: quæ extracta, & purgata iterum corpori ſuo reddi debet, vt ſiat reſurrectio vera corporis glorificati. Nunquam hoc noſtrum propoſitum fuit, ſine grano tritici triticum

multi-

multiplicare poſſe: ſe vt illa anima extracta ali-quod aliud metallumSophiſtico modo tingere poſ-ſit falſiſſimum eſſe ſcias, omneſque qui de hoc glo-riantur falſarios eſſe. ſed iſta in tertio principio de Sale copioſus, cum hic non ſit locus extendere ca-lamum.

DE SVLPHVRE.

INTER tria Pincipia Sulphur meritò Philoſophi primo loco poſuerunt, ſicut digniſſimum Prin-cipium, in cuius præparatione tota ſcientia latet. Triplex enim ſulphur eſt, & inter alia eligendum: Sulphur tingens ſeu colorans: Sulphur congelans Mercurium: Tertium eſt eſſentiale maturans, De quo quidem ſeriò tractare debuimus, ſed quia per Dialogum vnum principiorum edidimus, ita & alia finire cogimur, ne alicui illorum iniuriam inferre videamur. Sulphur maturius eſt cæteris Principijs, & Mercurius non coagulatur niſi ſulphure: ergo to-talis noſtra operatio in hac arte non eſt niſi vt ſcia-mus ex metallis ſulphur elicere quo in viſceribus terræ argentum viuum noſtrum in aurum, & argen-tum congelatur: quod quidem ſulphur in hoc Ope-re loco maſculi, ideo dignius habetur, Mercurius vero loco fœminæ. Ex horum duorum compoſito, & actu generantur Mercurij Philoſophorum.

Deſcripſimus in Dialogo Mercurij cum Alchemi-ſta congregationem illam Alchemiſtarum vbi con-ſultabant ex qua materia, & quomodo faciendus ſit Lapis Philoſophicus. Scriptum eſt etiam quo-modo tempeſtatis infortunio ſine Concluſione fere in vniuerſum Orbem diſperſi ſunt. Surrexit enim tempeſtas valida ventuſque maximus,qui illos huc illuc diſperſit, & aliquorum capita ita perflauit, vt ad hoc vſque tempus ſeſe nondum recolligere poſſint, vnde in illorum cerebris variæ ſortis muſcæ generantur. Erant autem inter illos variarum na-tionum,ac conditionum hominum, inter quos fuit etiam hic Alchemiſta, de quo in hoc Tractatu ſer-

monem inſtituimus: erat alias vir bonus, ſed ſine Concluſione, ex numero horum qui caſualiter Lapidem Philoſophorum inuenire proponunt: & erat ſocius illius Philoſophi, qui cum Mercurio certabat. Hic vero dicebat, ſi mihi ita accidiſſet cum Mercurio loqui, paucis verbis illum expiſcatus fuiſſem: ſtultus iſte alter, inquit, neſciuit cum illo procedere. Mihi quidem numquam Mercurius placuit, nec credo in illo aliquid boni eſſe; at Sulphur mihi probatur, quia in illis Comitijs optime de illo diſputauimus: ſi non illa tempeſtas nos diſturbaſſet, primam materiam id eſſe concluſiſſemus: quoniam in meo capite non ſolent eſſe res leues, caput meum plenum eſt profundarum imaginationum. Sicque confirmatus inſtituit in ſulphure laborare. Incepit itaque illud diſtillare, ſublimare calcinare, fixare, oleum per campanam ex illo facere, tum per ſe, tum cryſtallis, corticilibus ouorum, & alios multos labores illo expertus eſt: cumque multum temporis, & ſumptuum conſumpſit, & nihil ad propoſitum inuenire potuit, triſtis fuit; miſer multas noctes duxit inſomnes, exibat etiam ſæpenumero extra vrbem ad ſpeculandum, vt eò commodius aliquid certi in ſuo labore excogitare poſſet. Accidit autem quadam vice, cum ita ferè in extaſi ſpeculando deambularet, peruenit ad quoddam nemus viridiſſimum, omniumque rerum refertiſſimum, in quo erat omnium minerarum, & metallorum fodinæ, omniumque animalium, & auium genera, omnium arborem, herbarum, & fructuũ copia; ibi etiam erant varij aquæ ductus: quoniam illis in locis aqua non habebatur, niſi quæ per varia inſtrumenta, & canales trahebatur; & hoc per varios artifices ex varijs locis: præcipua fuit illa, clarioſque cæteris, quæ à radijs Lunæ trahebatur; & hæc non niſi pro Nympha nemoris illius procurabatur. Ibi etiam paſcebantur tauri, & arietes, & paſtores erant duo iuuenes, quos Alchemiſta interrogans: Cuius, inquit, eſt hæc ſylua? cui reſponderunt: Eſt nemus, & hortus noſtræ nymphæ Veneris. Alchemiſta huc illuc inambulabat: Placuit illi quidem locus, ſed ille tamen ſemper de ſuo ſul-

phure

phure cogitabat; atque ita ambulando feſſus, miſer conſedit ad latus canalis, ſub quadam arbore, & cœpit miſerrimè lamentari, deplorando tempus, & ſumptus in ſuo labore fruſtra impenſos (non erat alias deceptoriæ facultatis, ſed ſibi ipſi nociuus) aitque. Quid eſt hoc? omnes dicunt rem eſſe communem, vilem, facilem, & ego ſum vir doctus, & hunc miſerum lapidem non poſſum excogitare, Sicq; lamentando cœpit maledicere ſulphuri, quod in illo tot ſumptus, tot labores fruſtra conſumpſerit: & ſulphur fuit etiam in illo nemore, ſed inſcio Alchemiſta. Interim dum ita lamentaretur, audiuit vocem qùaſi alicuius ſenis: Amice cur maledicis ſulphuri? Alchemiſta circumſpexit vbique, neminemque videns perterrefactus eſt. Vox autem illa iterum ait: Amice cur ita contriſtaris? Alchemiſta reſumpto animo, Domine, inquit, eſuriens ſemper de pane, ita ego ſemper de Lapide Philoſophorū cogito, VOX. Et quare maledicis ſulphuri? ALCHEM. Domine credidi illud eſſe primam materiam Lapidis Philoſophorum ideo in illo laborando per aliquot annos multa conſumpſi, & non potui iſtum Lapidem inuenire. VOX: Amice ego quidem ſulphur noui verum, & principale ſubiectum Lapidis Philoſophorum, ſed te non noſco, neq; de tuo labore, & propoſito quicquam ſcio Iniuſte maledicis ſulphuri; quia ille eſt in duriſſimis carceribus, non poteſt vnicuique adeſſe; quãdoquidem hic ligatis pedibus in tenebroſiſſimo carcere poſitus eſt, nec egreditur niſi quo illum deportant cuſtodes eius. ALCHEM. Et quare eſt incarceratus? VOX: Quia omnibus Alchemiſtis obediens eſſe voluit, & facere quicquid ipſi volebant, contra voluntatem matris ſuæ, quæ illi interdixerat vt ſolummodò ijs, qui illam nouerunt obediret, propterea tradidit illum in carceres, & iuſſit ligare pedes eius, cuſtodeſque conſtituit illi, vt ſine illorum ſcitu, & voluntate nuſquam ire poſſit. ALCHEM. O miſer! propterea, & mihi non poſsũt ſuccurrere: certe mater eius facit illi magnam iniuriam: & quando dimittetur ex iſtis carceribus? VOX: O Amice, Sulphur Philoſophorum non po-

teſt

ceſt hinc exire niſi longiſſimo tempore, & cum grauiſſimo labore. ALCHEM. Domine, & qui ſunt cuſtodes eius, qui illum cuſtodiunt? VOX. Amice, cuſtodes eius ſunt eiuſdem generis, ſed tyranni. ALCHEM. Domine, & tu quis es, & quomodo vocaris? VOX. Ego ſum Iudex, & Præfectus carcerum, & nomen mihi Saturnus. ALCHEM. Ergo in tuis carceribus Sulphur detinetur. VOX. In meis carceribus Sulphur detinetur, ſed habet alios cuſtodes. ALCHEM. Et quid facit in carceribus? VOX: Laborat quicquid eius cuſtodes volũnt. ALCHEM. Et quid ſcit laborare? VOX. Ille eſt mille rerum artifex, & eſt cor omnium rerum: ſcit emendare metalla, mineras corrigit, animalia intellectum docet; ſcit facere omnia genera florum in herbis, & arboribus, atque illis omnibus præeſt, corrumpit aerem, quem iterum emendat: eſt omnium odorum in Mundo artifex, omniumque colorum pictor. ALCHEM. Ex qua materia facit flores? VOX: Cuſtodes dant materiam, & vaſa, Sulphur vero digerit, & ſecundum digeſtionis varietatem, & pondus varios flores, & odore facit. ALCHEM. Domine, eſt ne ſenex? VOX: Amice, ſcito quod Sulphur eſt virtus omnium rerum, & eſt ſecundus natu, ſed ſenior omnibus; fortior, & dignior, ſed puer obediens. ALCHEM. Domine, quomodo cognoſcitur? VOX. Miris modis, ſed optime per rationem vitalem in animalibus, per colorem in metallis, per odorem in vegetabilibus: ſine illo mater eius nihil operatur. ALCHEM. Eſt ne ſolus vel ſi habet fratres? VOX: Amice vnicum tantum eiuſmodi filium mater eius habet, fratres eius alij ſunt mali aſſociati, ſororem habet quam, & ab ilia amatur viciſſim, nam illi eſt ſicut mater. ALCHEM. Domine, vniformis ne eſt vbique? VOX. Quo ad naturam eius vniformis, ſed in carceribus mutatur: cor eius tamen ſemper purum eſt, ſed veſtimenta eius maculata ſunt. ALCHEM. Domine, fuit ne etiam aliquando liber; VOX. Maximè fuit præſertim illis temporibus quando fuerũt illi viri ſapiẽtes quibus cum matre eius magna amicitia intercedebat. ALCH. Et qui fuerunt iſti? VOX: Ioanu-

Innumerabiles fuerunt. Fuit Hermes qui cum ma-
tre eius vnum erat: poſt ipſum fuerunt multi Reges
ac Principes, nec non multi alij ſapientes, vtpotè
hiſce ſeculis Ariſtoteles, Auicenna, &c. qui illum
liberarunt: hi enim eius ligaturas diſſoluere reſci-
uerunt. ALCHEM. Domine, quid eis dedit pro
liberatione? VOX. Dedit illis tria Regna: nā
quando illum aliquis diſſoluit, & liberat, tunc ille
cuſtodes ſuos, qui modo in ſuo Regno gubernant,
vincit, & ligatos huic qui illum liberat in ſubditos
tradit, ac eorum Regna in poſſeſſionem dat: ſed
quod maius eſt, in Regno eius eſt ſpeculum in quo
totus Mundus videtur. Quicunque in hoc ſpeculum
inſpicit, tres partes ſapientiæ totius Mundi in illo
videre, & addiſcere poteſt, atque ita ſapientiſſi-
mus in hiſce tribus Regnis euadet; quales Ariſtote-
les, & Auicenna fuerunt, & alij multi qui, ſicut,
& cæteri anteceſſores, in hoc ſpeculo viderunt quo-
modo, & Mundus creatus eſt: ex illo didicerunt
cœleſtium virtutum influentias in inferiora, & quo-
modo Natura per pondus ignis res componit; tum
etiam motum Solis, & Lunæ, præſertim vero mo-
tum illum vniuerſalem quo mater eius gubernatur:
ex illo gradus caliditatis, frigiditatis, humidita-
tis, & ſiccitatis, virtuteſque herbarum ac omnium
rerum cognouerunt; vnde optimi Medici facti ſunt.
Et certe niſi Medicus talis ſit vt ſciat cur hæc herba
talis vel talis, cur in hoc gradu calida, cur ſicca,
cur humida ſit, non ex libris Galeni, aut Auicen-
næ, ſed ex fonte Naturæ, vnde & illi iſta habue-
runt, fundamentalis Medicus eſſe non poteſt. Iſta
omnia diligenter illi conſiderarunt, & ſcripta ſua
ſucceſſoribus reliquerunt, vt homines ad altiora
ſtudia allicerent, & diſcerent Sulphur liberare,
atque eius vincula diſſoluere: ſed homines huius
ſæculi ſcripta illorum iam pro finali fundamento
habent, & vlterius non quærunt; ſufficitque illis,
quod ſciant dicere, ſic Ariſtoteles ſic Galenus ſcri-
pſerunt. ALCHEM. Et quid dicis, mi Domine,
poteſtne herba abſque Herbario cognoſci? VOX:
Veteres illi Philoſophi ex ipſomet Naturæ fōte ſua
recepta conſcripſerunt. ALCHEM. Quomodo, mi
Domi-

Domine? VOX: Scito quod omnes res in terra, & ſuper terram ex tribus Principijs generantur, & producuntur; aliquando duobus quibus tamen tertium adhæret: qui igitur nouit tria Principia, & pondus illorum vt illa Natura coniungit, facile ex decoctione gradum ignis in ſubiecto, an bene, aut male, vel mediocriter coctum, idque ſecundum maius vel minus, intelligere poterit: nam cuncta vegetabilia ab his qui tria Principia nouerunt cognoſcuntur. ALCHEM. Et hoc quomodo? VOX: Ex viſu, ex guſtu, & odore; in his tribus ſenſibus cōcluduntur etiam tria Principia rerum, & gradus eorum decoctionis. ALCHEM. Domine dicunt quod Sulphur eſt Medicina. VOX: Imo ipſe Medicus eſt, & qui illum ex carceribus liberant, illis pro gratitudine, & ſanguinem ſuum in medicinam dat. ALCHEM. Domine, habita vniuerſali Medicina quādiu homo poteſt ſe conſeruare à morte? VOX. Vſque ad terminum mortis: caute tamen hæc Medicina ſumenda eſt; multi enim viri ſapientes hac Medicina ante terminum interierunt. ALCH. Et quid dicis, mi Domine, eſtne venenum? VOX. Nonne audiuiſti quod magna flamma ignis conſumit paruam? multi erant Philoſophi, qui ex aliorum doctrina artem habuerunt qui non ita profundè virtutem Medicinæ ſcrutarunt; imo quo Medicina erat potentior, ſubtilior, eo ſanior illis videbatur; & vnum granum eius multa millia metalli tranſmeat, multò magis corpus humanum. ALCHEM. Domine, quomodo ergo vti debuerunt? VOX. Medicina vti debuerunt, quæ calorem naturalem confortando nutriet, non ſuperaret. ALCHEM. Domine, ego ſcio facere iſtam Medicinam. VOX. Beatus es ſi ſcis, Sanguis enim Sulphuris eſt illa intrinſeca virtus, & ſiccitas conuertens, & congelans argentum viuum in aurum, tum etiam omnia metalla, & corpora humana ad ſanitatem. ALCHEM. Domine, ego ſcio facere oleum Sulphuris, quod cū calcinatis cryſtallis præparatur, ſcio, & aliud per campanam ſublimare. VOX. Certè tu etiam es Philoſophus ex illis Comitijs; nam optimè mea dicta interpretaris, ſic ni fallor, & omnium Philoſopho-

rum.

rum. ALCHEM. Domine, nonne eſt hoc oleum ſanguis Sulphuris? VOX: O Amice, ſanguis Sulphuris non datur niſi his, qui illud ſciunt ex carceribus liberare. ALCHEM. Domine, ſcitne etiam Sulphur aliquid in Metallis? VOX. Dixi tibi, quòd omnia ſcit, & in metallis multo melius quam alibi; ſed cuſtodes eius ſciunt quod ibi facilè liberari poſſit, propterea ibi in duriſſimis carceribus detentum cuſtodiunt, ita vt, & reſpirare non poſſit, timent enim ne ad palatium Regis perueniat. ALCHEM. Domine, in omnibuſne metallis ita incarceratus eſt? VOX. In omnibus, ſed non vniformiter, in aliquibus non ita ſtrictè. ALCHEM. Domine, & quare in metallis ita tyrannico more? VOX: Quia tunc non amplius timeret illos quando ad palatium ſuum Regale peruenerit: iam enim poteſt videri, iam liberè ex feneſtris proſpicit; quoniam illic eſt in proprio Regno, licet nō dum ita vt deſiderat. ALCHEM. Domine, & quid comedit? VOX. Cibus eius ventus eſt, cùm liber eſt coctus: ſed in carceribus cogitur comedere crudum. ALCHEM. Domine, poſſentne iſtæ inimicitiæ inter illum, & cuſtodes eius reconciliari? VOX: Imo, ſi quis eſſet tam prudens. ALCHEM. Quare cum illis de pace non tractat? VOX. Illud non poteſt per ſeipſum; quia ſtatim ira, & furore excandeſcit. ALCH. Faciat hoc per aliquem commiſſarium. VOX. Feliciſſimus hominum certe eſſet, & æterna memoria dignus, qui inter illos ſciret pacem facere; ſed hoc non niſi vir ſapientiſſimus, qui cum matre eius conueniret, & cointelligentiam haberet: nam ſi amici eſſent vnus alterum non impediret, ſed coniunctis viribus facerent res immortales. Certò qui illos reconciliaret eſſet vir æternitati conſecrandus: ALCH. Domine, Ego componam iſtas lites inter illos, & liberabo illum: ſum alias vir adeo doctus, & ſapiens; adhæc etiam ſum bonus practicus præſertim vbi ad tractandum venitur. VOX. Amice: video quidem quod ſatis magnus, & cum magno capite ſis, ſed neſcio num tu iſta facere poſſis. ALCH. Domine, fortaſſis tu ignoras quid ſciunt Alchemiſtæ, quoad tractatus ſem-

ſemper illi ſunt victores, & certè ego non ſum poſtremus, modo inimici eius mecum tractare velint: ſi tractabunt, eſto ſecurus quod cauſa cadent. Domine, crede mihi, Alchemiſtæ ſciunt tractare. Si tantum mecum tractare velint, Sulphur confeſtim liberabitur. VOX: Placet mihi ingenium, audio quod probatus ſis ALCH. Domine, dic adhuc mihi ſi hoc eſt verum Sulphur Philoſophorum? VOX: Hoc quidem eſt Sulphur, ſed ſi Philoſophorum eſt tuum eſt ſcire. Satis ego tibi de Sulphure dixi. ALCH. Domine ſi etiam eius carceres inueniam, an eum liberare potero? VOX. Si ſcies optimè poteris; facilius eſt enim illum liberare quam inuenire. ALCH. Domine rogo dic adhuc mihi ſi illum inuenero, faciamne ex illo lapidem Philoſophorum. VOX. O amice non eſt meum diuinare, tu ipſe videto: attamen ſi matrem eius nouctis, illam ſecutus fueris, ſulphure ſoluto lapis in promptu erit. ALCHEM. Domine in quo ſubiecto eſt hoc ſulphur? VOX. Scito pro certo quod hoc ſulphur eſt magnæ virtutis: minera eius ſunt omnes res mundi, eſt enim in metallis, herbis, arboribus, animalibus, lapidibus, mineris. ALCH. Et quis diabolus inter tot res, & ſubiecta illum latentem inuenire poteſt? Dic tu mihi materiam ex qua illum Philoſophi accipiunt. VOX. Amice nimis propè accedis, attamen vt tibi ſatisfaciam, ſcito ſulphur vbique eſſe, ſed habet quædam palatia vbi ſolet Philoſophis audientiam dare; ſed Philoſophi illud in mari ſuo natans, & cum Vulcano ludens adorant, quando illud viliſſimo veſtitu incognitum Philoſophi accedunt. ALCHEM. Domine in mare illud quare non eſt meum, cum his propinquius ſit abſconditum. VOX: Dixi tibi quod cuſtodes eius illud in carceribus tenebroſiſſimis poſuerunt ne illud videre poſſis, eſt enim in vno ſolo ſubiecto; ſed ſi illud domi non inueniſti vix in ſyluis inuenies. Ne autem deſperes in inquirendo illo, tibi ſacroſanctè dico illud in auro, & argento eſſe perfectiſſimum, ſed in argento viuo facillimum. ALCHEM. Domine libenti animo facerem lapidem Philoſophorum. VOX: Rem bo-

nam

nam] deſideras, ſulphur quoque libenter diſſolue-
retur. Et ſic Saturnus diſceſſit. Alchemiſtam verò
feſſũ grauis ſopor in vaſit, & apparuit illi viſio ta-
lis. Vidit in illo nemore fontem aquæ plenum,,
circa quem deambulabant Sal cum Sulphure inter
ſe altercando, donec vltimò cœperunt pugnare; &
intulit Sal Sulphuri vulnus incurabile, ex quo vul-
nere loco ſanguinis aqua quaſi lac candidiſſimum,
effluxit, ac in magnum flumen creuit. Tunc ex illo
nemore egreſſa eſt Diana virgo pulcherrima, quæ
cæpit lauari in flumine illo: quam dum tranſiens
Principes quidam vir fortiſſimus (& maior ſuis ſer-
vitoribus) videret, cæpit admirari eius pulchritu-
dinem, quodq; eſſet naturæ ſibi ſimilis, & eius a-
more captus eſt: quod cum illa videret viciſſim e-
ius amore exarſit; quamobrem quaſi in animi deli-
quium cadens cæpit mergi: quod videns Princeps
ille manauit ſuis ſeruitoribus vt illam adiuuarent:
ſed omnes timuerunt accedere ad flumen; ad quos
Princeps ille: Quare (inquit) non adiuuatis Dia-
nam virginem? Cui reſponderunt, Domine flumē
eſt quidem paruum quaſi exſiccatum, ſed pericu-
loſiſſimum: Quadam vice abſque tuo ſcitu voluimus
hoc tranare, & vix à periculo æternæ mortis euaſi-
mus; ſcimus etiam quod,& alij noſtri anteceſſores
hic perierunt. Tunc Princeps ille, depoſito ſuo
pallio groſſo, ita vt erat armatus in flumen proſi-
lijt, vt opem ferret Dianæ pulcherrimæ, porrexit-
que illi manum; quæ volens ſe ſaluare ipſum etiã
Principem ad ſe traxit, atque ambo ſubmerſi ſunt.
Paulo poſt animæ illorum ex flumine illo exiuerũt
volitantes ſupra flumen, aiuntque, Optime,
nobiſcum actum eſt, aliter enim ab hiſce,
corporibus liberari non potuiſſemus, quæ pol-
luta, & maculata erant. ALCH. interrogans
ait: Reuertimini aliquando in illa corpora? ANI-
MÆ. Non in tam polluta; ſed quando purgabun-
tur, & hoc flumen exſiccabitur per calorem ſolis,
& prouincia hæc ſæpius per aerem examinata fue-
rit. ALCH. Interim quid facietis? ANIMÆ. Hic
ſupra flumen volitabimus donec iſtæ nebulæ, &
tempeſtates ceſſent. Interim Alchemiſta in magis
opta-

optatum ſomnium de ſuo ſulphure incidit; & ecce apparent illi, & venerunt in illum locum multi Alchemiſtæ quæſitum etiam ſulphur: & cum apud illum fontem à ſale occiſum cadauer inuenerunt; illud inter ſe diuiſerunt: quod Alchemiſta videns etiam partem accepit; & ſic quilibet illorum domum reuerſi ſunt, cæperùntque in illo ſulphure laborare, & hucuſque non ceſſant. Huic verò Alchemiſtæ Saturnus occurrit, & ait: Amice quomodo ſe res habent? ALCH. O Domine multa mirabilia vidi, vix vxor mea credet iſta; iam etiam inueni ſulphur, rogo te mi Domine, adiuua me faciamus iſtum lapidem. SATVRNVS. Libenter mi amice. Prepara ergo argentum viuum, & ſulphur, & vitrum huc da. ALCH. Domine noli habere negotium, cum Mercurio, quia eſt nequam, deluſit ſocium meum, & alios multos. SATVRNVS. Abſque argento viuo in cuius regno ſulphur iam Rex eſt Philoſophi nihil fecerunt, nec ego aliter ſcio. ALCH. Domine faciamus ex ſolo ſulphure. SATVR. Bene mi amice, ſed ita ſuccedet ſicut iubes. Acceperunt itaque ſulphur illud, quod Alchemiſta inuenit, & fecerunt ſicut voluit Alchemiſta, cæperuntq;laborare miris modis, illud ſulphur tractare in fornaculis mirabilibus, quas plures Alchemiſta habuit: ſed ſemper in fine ex quolibet labore euenerunt illis candelulæ,quas vetulæ ad accendendū ignē vulgò vendūt. De nouo inceperunt, & ſulphur ſublimarūt, calcinarunt, ſicut Alchemiſtæ placuit; ſed vtcunque fecerunt illis ſemper in fine vt priùs euenit: nam quicquid ex illo ſulphure Alchemiſta voluit ſemper candelula fuit: ait ad Saturnum, Verè Domine, video quod iuxta meam phantaſiam non vult ſuccedere, rogo te fac tu ſolus ſicut ſcis. Tunc Saturnus ait, Vide ergo, & diſce. Accepit itaque duo argenta viua diuerſæ ſubſtantiæ, ſed vnius radicis, quæ Saturnus lauit vrina ſua, & vocauit illa ſulphura de ſulphuribus, & commiſcuit fixum cum volatili, facta compoſitione in vas debitum poſuit, & ne ſulphur aufugeret cuſtodem ſuppoſuit: & ſic poſtea in balneum ignis lentiſſimi, vt materia requirebat, Poſuit, & omnia

optimè

optimè fecit. Fecerunt itaque lapidem Philoſophichum,quia ex debita materia nonniſi debitum opus euenit. Alchemiſta gauiſus valdè accepit lapidem cum vitro, colorem eius qui erat tanquam ſanguis combuſtus conſiderans admirabatur, & præ nimia lætitia cœpit ſaltare, in quo ſaltu elapſum eſt illi è manibus vitrum in terram, & fractum eſt; ſicque Saturnus euanuit. Alchemiſta quoque è ſomnio expergefactus nihil præter illas candelulas,quas fecerat ex ſulphure in manibus inuenit: lapis verò euolauit, & hucuſque volat, vnde volatilis dicitur:& ſic miſer ille Alchemiſta nihil aliud didicit ex illa viſionem,quàm candelulas ſulphureas facere: qui poſteà relicto lapide cœpit eſſe Medicus; inquirendo lapidem Philoſophicum lapidem renum acquiſiuit. Vltimò duxit vitam vt ſolent eiuſmodi Alchemiſtæ, plerumque fiunt medici aut ſmegmatiſtæ, quod omnibus euenict,qui ſine fundamento ex auditu aut receptis caſualiter per dialecticam ad artem accedunt.

Aliqui poſtea cum illis non ſuccedit dicunt: Viri ſapientes ſumus, gramen creſcere audimus, ſi ars vera eſſet nos præ cæteris habuiſſemus: & ſic pudore veſtiti ne habeantur pro indignis (ſicuti ſunt, imò, & duræ ceruicis) contra artem cuculant. Tales hæc ſcientia odit,ac illis ſemper in fine principium oſtendit. Nos autem indignis hanc artem nihil eſſe concedimus; virtutis amatoribus verò, & veris indagatoribus, filijſq; doctrinæ, ſummoperè illam commendamus; veramq; eſſe, & omninò veriſſimam affirmamus. Quam aliquoties coram viris eo ſpectaculo dignis, magnæ, & infimæ conditionis hominibus, reipſa conprobauimus: (Non tamen noſtris manibus hæc medicina fuit facta, ſed ab amico talia accepimus; veriſſimam tamen) ad quam indagandam ſatis inquiſitores informauimus; quibus ſi ſcripta noſtra non placent, aliorum Authorum leuiora legant, hac tamen cum cautela vt quicquid legerint ſemper ad poſſibilitatem naturæ conferant, nec tentent aliquid contra naturā. Nec credant etiamſi eſſet ſcriptum in librisPhiloſophorum quod ignis non vrit, quia hoc eſt contrà natu-

tam: ſed ſi ſcribitur ignem exſiccandi, & calefaciendi vim habere, hoc cum naturaliter fiat credendum eſt; natura enim ſemper cum ſano intellectu conuenit, & in natura nihil difficile, omniſque veritas ſimplex eſt. Tum etiam diſcant cognoſcere quæ res in natura ſunt ſibi propinquiores, quod per ſcripta noſtra facilius,quàm per alia fieri exiſtimamus, cum ſatis ſcripſiſſe putemus donec aliquis alius veniat, qui totam receptam ſicut ex lacte conficere caſeum conſcribant, quod nobis non licet.

Sed ne omnia in inſipientes vertamus, vobis quoque qui iam has tranſiſtis ærumnas aliquid dicemus Vidiſtiſne regionem illam vbi vir ſuam ſibi perduxit vxorem, quorum nuptiæ in domo naturæ celebratæ ſunt? Intellexiſtis quomodo hoc ſulphur vobiſcum vulgus vidit? Si igitur vultis vt veſtram Philoſophiam vetulæ exerceant, monſtrate horum ſulphurum dealbationem; Vulgo dicite: venite & videte, iam enim diuiſa eſt aqua, & ſulphur exiuit; redibit candidum, & congelabit aquas. Comburite ergo ſulphur a ſulphure incombuſtibili, & lauate, dealbate, rubificate, donec ſulphur fiat mercurius, ac mercurius fiat ſulphur, quod poſtea anima auri ornabitis. Nam ſi non ſublimabitis ſulphur à ſulphure, & mercurium à mercurio nondum aquã inueniſtis, quæ ex ſulphure, & mercurio quinta eſſentia creatur, & diſtillatur; non aſcendet,qui non deſcendit. Quidquid in hac arte eſt notabile in præparatione amittitur à multis, ſulphure enim acuitur mercurius noſter, alias non prodeſſet. Princeps ſine populo miſer: hic Alchemiſta ſine ſulphure, & mercurio. Si me intellexiſtis dixi.

Alchemiſta poſtea domum reuerſus lapidem amiſſum deplorabat, & maximè condolebat, quod Saturnum non interrogauerit quale Sal hoc fuerit, cum tot varia genera ſalium reperiantur; cætera vxori dixit.

CON-